

Zpráva o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2006

I. Ekonomický vývoj České republiky v 1. pololetí 2006

1. Shrnutí¹

Ekonomický vývoj České republiky je charakterizován vybranými indikátory v následující tabulce:

Tabulka 1

		2004	2005				2006		
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
HDP, běžné ceny	<i>mld. Kč</i>	2781,1	2978,2	691,1	757,9	752,1	777,0	743,4	815,7
Index deflátoru HDP	<i>mzr. %</i>	3,5	0,9	2,0	0,6	0,6	0,8	0,9	1,4
Průměrná míra inflace	<i>mzr. %</i>	2,8	1,9	2,7	2,5	2,1	1,9	2,1	2,9
HDP, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	4,2	6,1	5,4	6,1	5,9	6,9	7,1	6,2
Konečná spotřeba	<i>mzr. %</i>	0,8	1,8	0,8	1,9	3,1	1,4	2,8	1,6
domácností	<i>mzr. %</i>	2,5	2,4	1,8	2,5	2,7	2,4	3,7	3,8
vlády	<i>mzr. %</i>	-3,2	0,7	-1,4	0,8	4,5	-1,0	0,8	-3,4
Tvorb. hrubého kapitálu	<i>mzr. %</i>	8,2	2,9	1,9	0,6	1,9	7,3	12,4	17,8
Průmyslová produkce, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	9,6	6,7	3,9	6,6	7,5	8,5	15,1	8,9
Stavební výroba, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	9,7	4,2	-3,2	0,1	7,3	9,7	0,5	6,2
Míra nezaměstnanosti VŠPS	<i>%</i>	8,3	7,9	8,4	7,8	7,8	7,8	8,0	7,1
Registrovaní nezaměstnaní, průměr	<i>tis. osob</i>	537,4	510,4	552,6	507,4	500,7	496,5	524,0	477,4
Objem mezd a platů (účet domácností)	<i>mzr. %</i>	5,4	6,2	5,2	6,0	7,0	6,3	7,7	8,3
Podíl obchodní bilance na HDP ^{x)}	<i>%</i>	-1,0	1,3	-0,2	0,6	0,9	1,3	1,4	1,2
Podíl běžného účtu na HDP ^{x)}	<i>%</i>	-6,0	-2,1	-4,8	-4,3	-2,9	-2,1	-2,6	-3,1
PRIBOR 3M, průměr	<i>%</i>	2,4	2,0	2,3	1,8	1,8	2,1	2,1	2,1

Pramen: ČSÚ, ČNB, MPSV, propočty MF

x) Na bázi ročních klouzavých úhrnů, obchodní bilance podle údajů ČSÚ.

Česká republika dosáhla v roce 2005 nejvyššího růstu v historii srovnatelné roční časové řady. Hrubý domácí produkt (HDP) se v reálném vyjádření zvýšil o 6,1 %, což byla po pobaltských republikách nejvyšší dynamika v rámci celé EU. V 1. pololetí 2006 jeho meziroční růst dosáhl 6,6 %. V mezičtvrtletním srovnání tempo HDP (očistěného o vliv sezónnosti a odlišného počtu pracovních dní) akcelerovalo až na mimořádně vysoká 2,0 % ve 4. čtvrtletí 2005, což by odpovídalo celoročnímu růstu o více než 8 %. Od tohoto vrcholu mezičtvrtletní dynamika HDP zvolnila na 1,5 % v 1. čtvrtletí a následně na 1,2 % ve 2. čtvrtletí 2006.

¹ Zpracováno na základě statistických dat známých do 8. září 2006.

Ekonomika se pohybuje ve vzestupné fázi ekonomického cyklu a vykázaný růst HDP již přes dva roky přesahuje odhady růstu potenciálního produktu. Záporná produkční mezera se tak uzavřela ve 2. pololetí 2005 a přešla do kladných hodnot. Velikost kladné produkční mezery se pohybuje okolo 1 % potenciálního produktu. Jelikož je ekonomický vzestup doprovázen rovněž akcelerací potenciální výkonnosti, vysoký růst zatím nevede k tlakům ohrožujícím makroekonomické rovnováhy, může však být spojován s mírným zrychlením spotřebitelských cen i se zpomalením zlepšování salda obchodní bilance.

Pozitivní je i relativně příznivá výdajová struktura, i když vývoj v posledním období naznačuje změny směrem ke zrychlení domácí poptávky. Ta byla hlavním zdrojem ekonomického růstu v 1. pololetí 2006, když zlepšování zahraničněobchodní bilance se zbožím a službami ve stálých cenách se v 1. pololetí takřka zastavilo.

Na straně nabídky se ekonomický vzestup opírá v největší míře o průmysl, ve kterém se projevil náběh nových výrobních kapacit. Hrubá přidaná hodnota (HPH podle národních účtů) tak zaznamenala v roce 2005 nárůst o 12,5 % s následnou akcelerací na 21,4 % v 1. čtvrtletí, respektive 18,6 % ve 2. čtvrtletí 2006. Dále se o příspěvek k růstu HDP podělila zejména odvětví obchodu, peněžnictví a pojišťovnictví. Celková HPH vzrostla v roce 2005 o 6,7 % při zrychlení až na 7,5 % v 1. čtvrtletí, resp. 6,6 % ve 2. čtvrtletí.

Hlavní příčinou poměrně nízké nominální dynamiky HDP (o 7,1 % v roce 2005 a o 8,0 % a 7,6 % v 1. a 2. čtvrtletí 2006) vzhledem k reálnému růstu HDP je pokračující pokles směnných relací v zahraničním obchodě. Pokles cen dosahovaných vývozci o 1,7 % v 1. pololetí 2006 se oproti předchozímu roku mírně zlepšil (pokles o 2,2 % v roce 2005), dovozní ceny však v 1. pololetí vzrostly cca o 0,3 % proti poklesu o 0,5 % v roce 2005. To znamená, že pozitivní výsledek zahraničněobchodní bilance ve stálých cenách se v bilanci v běžných cenách projevuje v podstatně menší míře.

Ztrátu ze zhoršení směnných relací zachycuje alternativní ukazatel k reálnému HDP, tzv. reálný hrubý domácí důchod (HDD, neboli objem důchodů domácích ekonomických subjektů z realizace produkce). Ten dosáhl za rok 2005 růstu jen o 4,8 % a v 1. pololetí 2006 o 5,1 %.

Relativní ekonomická úroveň ČR² ve vztahu k průměru EU-25 v roce 2005 dosáhla podle odhadu Eurostatu 73 %, tedy zhruba úrovně Portugalska. To znamená zlepšení o cca 5 p.b. za poslední dva roky.

Vysokého růstu produktu bylo dosaženo při zvýšení celkové zaměstnanosti o 1,0 % v průměru za 1. pololetí (podle údajů národních účtů). Produktivita práce (HPH ve stálých cenách na jednoho zaměstnaného) zaznamenala podstatný nárůst o 6,2 % v 1. čtvrtletí a 5,4 % ve 2. čtvrtletí 2006.

Průmyslová produkce (na bázi tržeb) meziročně vzrostla o 11,8 %. Tomu odpovídá vedle růstu vývozu také oživení domácí poptávky. Růst průmyslu byl tažen především výrobou dopravních prostředků a zařízení (zvýšení o 26,9 %). Zaměstnanost v průmyslu³ se meziročně zvýšila o 1,7 %, průměrná měsíční mzda vzrostla o 6,4 % a produktivita práce z tržeb o 10,5 %. V červenci se průmyslová výroba zvýšila o 11,8 %.

Stavebnictví s meziročním růstem produkce o 4,1 % se vyrovnalo se skluzem z prvních měsíců, způsobeným klimatickými podmínkami. Při nárůstu počtu pracovníků³ o 1,0 % se produktivita ze stavebních prací ve srovnatelných cenách zvýšila o 3,1 %. Průměrná měsíční mzda vzrostla o 6,2 %. V červenci se stavební produkce meziročně zvýšila o 12,2 %.

V odvětvích služeb⁴ sledovaných ČSÚ se celkové tržby ve stálých cenách meziročně zvýšily o 4,5 % a proti stejnému období roku 2005 tak zrychlily růst o 1,7 procentního bodu. Vývoj tržeb jednotlivých odvětví však probíhal nerovnoměrně.

Situace na trhu práce byla v 1. pololetí ovlivňována zejména vysokým růstem ekonomiky. Celková zaměstnanost podle výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) se nadále zvyšovala (meziročně o 1,7 %). Počet zaměstnanců vzrostl o 1,9 %, počet podnikatelů o 0,4 % (po předchozím poklesu). Zvýšila se jak míra ekonomické aktivity, tak i míra zaměstnanosti.

Nezaměstnanost podle VŠPS (mezinárodně srovnatelná metodika) se snižuje od 2. čtvrtletí 2004. Míra nezaměstnanosti se v průměru za 1. pololetí 2006 meziročně snížila o 0,6 p.b. na 7,5 %.

² Více viz. Kapitola 2.1

³ Údaj z měsíčního šetření za podniky s 20 a více pracovníky

⁴ Sledované služby zahrnují maloobchod, ubytování a stravování, ostatní činnosti převážně osobního charakteru, dopravu, spoje, činnosti v oblasti výpočetní techniky a ostatní podnikatelské činnosti.

Konzistentní obraz s VŠPS dává i vývoj míry nezaměstnanosti podle registrace na úřadech práce. Vzhledem ke zrychlení ekonomického růstu nad odhadovaný potenciální růst se míra volných pracovních míst⁵ od 2. čtvrtletí 2003 rovněž mírně zvyšuje. To odpovídá cyklickému charakteru vývoje nezaměstnanosti při nezlepšujících se strukturálních parametrech trhu práce⁶.

Průměrná hrubá nominální mzda⁷ se v 1. pololetí 2006 zvýšila o 7,0 %, tedy více než o 1 p.b. rychleji než v roce 2005. V podnikatelské sféře dosáhl přírůstek průměrné mzdy 7,2 %, v nepodnikatelské sféře 5,9 %. Růst kupní síly průměrných mezd při přepočtu indexem spotřebitelských cen byl v meziročním porovnání v zásadě srovnatelný s 1. pololetím 2005.

Vzhledem k vývoji produktivity práce lze současný mzdový vývoj považovat za přiměřený, nezakládající inflační rizika.

Přes zrychlení inflace lze českou ekonomiku stále považovat za nízkoinflační, s důvěryhodnou měnovou politikou centrální banky. V červnu 2006 se spotřebitelské ceny meziročně zvýšily o 2,8 % (o 1,0 p.b. více než před rokem). Přitom více než dvě třetiny z cenového růstu bylo dáno administrativními opatřeními (příspěvek 2,0 p.b.). Klouzavá roční průměrná míra inflace stoupla jen nepatrně a dosáhla 2,5 % (o 0,1 p.b. více než před rokem). V červenci meziroční inflace zrychlila na 2,9 % a v srpnu na 3,1 %.

Nárůst cen domácích zemědělských výrobců, tažený především skokovým vzestupem cen v rostlinné výrobě, dosáhl maxima v červnu 2006. Jejich úroveň na konci 1. pololetí výrazně překonala hodnoty loňského roku. Naopak ceny živočišné výroby byly meziročně nižší. Po zpomalení cen průmyslových výrobců v roce 2005 se v 1. pololetí 2006 inflace v produkčních odvětvích opět zrychlila. Meziroční pokles cen o 0,3 % v prosinci 2005 byl postupně vystřídán 2,4procentním růstem v červnu 2006.

Klíčová sazba měnové politiky (pro dvoutýdenní repo operace) byla centrální bankou během celého pololetí udržována beze změny. Její nastavení k 30. 6. 2006 bylo na 2,00 %, tedy pod 2,75 % ECB. Záporný úrokový diferenciál se tak vůči eurozóně nadále prohluboval. Měnové podmínky se sice změkčily v úrokové složce, přísnější

⁵ Podíl volných pracovních míst ke všem pracovním místům v ekonomice.

⁶ Toto tvrzení odpovídá i analýze podle Beveridgeovy křivky, která vyjadřuje vztah nezaměstnanosti a volných pracovních míst v čase.

⁷ Za organizace nad 19 zaměstnanců, organizace nepodnikatelské pokryty plně.

však byla kurzová složka vzhledem k apreciaci CZK. Celkové reálné měnové podmínky byly hodnoceny jako neutrální až mírně přísné. Se silícím očekáváním zpřísnění měnové politiky nabral tvar výnosové křivky na peněžním trhu strmější sklon. V červenci ČNB zvýšila základní 2T repo sazbu na 2,25 %.

Akcelerace růstu peněžní zásoby, započatá na konci minulého roku, se během 1. pololetí letošního roku postupně utlumovala. Tempa růstu obou peněžních agregátů se ovšem pohybovala na vysokých úrovních. Průměrný objem měnového agregátu M2 v 1. pololetí 2006 vzrostl meziročně o 8,6 %, objem likvidních peněz vzrostl ještě více (o 14,0 %). Pokračující tendence k preferenci likvidity opět mírně zvýšila podíl agregátu M1 na celkových penězích M2.

Akciový trh vykázal oproti rekordům v loňském roce slabší výkony jak v růstu obchodovaných objemů, tak v úrovni akciového indexu. Celkový objem obchodů se v 1. pololetí 2006 snížil o 7,9 % a průměrný akciový index byl oproti stejnému období předchozího roku o 5,6 % nižší. Naopak obchodovaná hodnota dluhopisů byla letos o 23,9 % větší.

V rámci institucionálního uspořádání byl v roce 2005 zahájen integrační proces dohledu nad finančním trhem. Od 1. 4. 2006 vznikl v ČNB jednotný dohledový orgán nad celým finančním trhem ČR.

Vnější nerovnováha, vyjádřená podílem deficitu běžného účtu na HDP, která se od 3. čtvrtletí 2004 do konce roku 2005 zlepšila o téměř 5 p.b. na -2,1 %, se v průběhu 1. pololetí 2006 (v ročním vyjádření) mírně zhoršila a podle odhadu dosáhla -3,1 %. Zpomalilo se razantní zlepšování obchodní bilance, ke zhoršení podílu BÚ/HDP přispěly i meziročně horší výsledky bilance služeb, bilance výnosů a běžných převodů.

Vývoz i dovoz dosahoval v 1. pololetí 2006 vysoké dynamiky, obchodní bilance se od poloviny roku 2005 udržuje v přebytku. Vzhledem ke snižování předstihu tempa růstu vývozu před dovozem se však přebytek nezvýšil a dosáhl 37,2 mld. Kč, tedy téměř stejné výše, jako v roce 2005. Vývoj zahraničního obchodu byl příznivě ovlivněn především růstem exportu silničních vozidel. Pozitivní vliv mělo i zrychlení ekonomického růstu ve světě a zejména ve státech EU. Vysoká dynamika růstu objemu zahraničního obchodu byla dosažena i přes nepříznivé faktory, jako byly stále rostoucí ceny ropy a plynu a trvalá apreciace koruny především vůči EUR. To svědčí o zvyšující se konkurenční schopnosti české ekonomiky, ale co je ještě významnější – roste i necenová, tj. kvalitativní konkurenceschopnost produkce.

Směnné relace v obchodu se zbožím⁸ se v průměru za 1. pololetí 2006 meziročně zhoršily o 4,0 % při snížení vývozních cen o 1,9 % a růstu dovozních cen o 2,1 %. Meziročně tak zhoršily ekonomickou situaci podnikové sféry. Největší vliv na tomto zhoršení měly suroviny a nerostná paliva a z významných komoditních skupin ještě polotovary a strojírenská produkce.

V 1. pololetí 2006 CZK meziročně zpevnila vůči oběma světovým měnám. Nominální kurz proti EUR v průměru za toto období posílil o 5,5 %, proti USD o 1,0 % při vrcholu meziročního posílení ke konci pololetí. V červenci a srpnu 2006 byla koruna meziročně silnější vůči EUR o 6,1 % a 5,0 %, proti USD o 11,6 % a 9,4 %.

Devizové rezervy centrální banky k 30. červnu 2006 činily 681,6 mld. Kč, tj. 23,9 mld. EUR. Tento stav byl o 1,2 mld. EUR nižší než ke konci roku 2005.

⁸ Podle statistiky výběrových indexů cen v zahraničním obchodě ČSÚ.

Vnější prostředí⁹

Dynamický růst světové ekonomiky pokračoval i v 1. pololetí 2006. Nejrychleji rostly ekonomiky Číny, Indie a dalších asijských zemí. Na vývoj hospodářství se zejména ve vyspělých ekonomikách podepisují vysoké ceny surovin, především ropy, jejíž cena šplhá k novým rekordům.

Americká ekonomika vzrostla za rok 2005 o 3,2 %. Růstová dynamika pokračovala i v 1. pololetí 2006, kdy sezónně očištěný HDP vzrostl v 1. čtvrtletí 2006 proti stejnému období předchozího roku o 3,7 %, ve 2. čtvrtletí o 3,6 %. Růst HDP byl tažen zejména soukromou spotřebou, která však v důsledku pokračujícího růstu úrokových sazeb postupně oslabovala. Vysoké úrokové sazby zdražily hypotéky, což ztížilo dluhové financování spotřeby. Na cenové tlaky, způsobené především rostoucími náklady vstupů, reagovala centrální banka sérií zvýšení základní úrokové sazby až na hodnotu 5,25 % v červnu 2006. Výrazně kladný úrokový diferenciál spojený se zájmem o americká aktiva vedl v roce 2005 ke zhodnocování dolaru ve vztahu k euru až na 1,18 USD/EUR. Rok 2006 byl naopak ve znamení oslabování dolaru, který se v červnu 2006 ustálil zhruba na hodnotě 1,28 USD/EUR. Zdrojem neklidu stále zůstává dvojitý deficit: jednak neustále rostoucí deficit běžného účtu (6,5 % HDP), jednak stále vysoký deficit rozpočtu.

Růst eurozóny se v roce 2005 zpomalil, meziroční růst jen byl 1,4 %. Od počátku roku 2006 zaznamenala eurozóna oživení. Sezónně očištěný HDP vzrostl v 1. čtvrtletí 2006 proti stejnému období předchozího roku o 2,1 %, ve 2. čtvrtletí pak o 2,6 %. Rostl zejména export a investice, zvyšoval se i import. Došlo ke zlepšení ve spotřebě domácností, která dlouhodobě zaostávala.

Situace se zlepšila i v Německu, kde byl ekonomický růst nadále tažen vysokou dynamikou exportu. Na německém trhu práce došlo po dlouhé době k mírnému snížení nezaměstnanosti. Hrozbou pro ECB se stává vysoká inflace, na kterou centrální banka reagovala opakovaným zvýšením úrokových sazeb. K poslední úpravě sazeb na hodnotu 3,00 % došlo v srpnu 2006.

⁹ S využitím databáze Eurostatu ke dni 8. 9. 2006.

Středoevropské ekonomiky mají dlouhodobě vyšší dynamiku než západní Evropa, nicméně jejich růst je diferencovaný.

Slovenská ekonomika v roce 2005 vzrostla o 6,1 % a byla spolu s českou nejrychlejší v regionu. Vysoký růst na Slovensku, tažený především spotřebou domácností, pokračoval i v roce 2006. V 1. čtvrtletí sezónně očištěný HDP vzrostl oproti stejnému období předchozího roku o 6,3 %. Ve 2. čtvrtletí dosáhl meziroční hodnoty 6,2 %. Externí šoky v podobě zvyšujících se cen vstupů negativně ovlivňovaly vývoj inflace, na kterou NBS zareagovala opakovaným zvyšováním základní úrokové sazby. K poslednímu navýšení na 4,50 % došlo v červenci 2006.

Naproti tomu v Polsku růst HDP citelně zpomalil z 5,3 % v roce 2004 na 3,2 % v roce 2005. Ve druhé polovině roku však začal postupně akcelarovat a v 1. čtvrtletí 2006 dosáhl meziročně 4,6 %, ve 2. čtvrtletí pak 5,6 %. V Polsku i na Slovensku nadále přetrvává vysoká nezaměstnanost, která má výraznou regionální dimenzi a strukturální charakter.

Také maďarská ekonomika, která se v regionu vyvíjí nejméně příznivě, v roce 2005 zmírnila dynamiku a vzrostla o 4,1 % proti 5,2 % v roce 2004. Reálný meziroční růst ve 2. čtvrtletí 2006 mírně zpomalil na 4,0 % ve srovnání s obdobím předchozím (4,3 %). Maďarsko trápí především narůstající deficit veřejných financí, který se nedaří úspěšně korigovat. V důsledku špatného hodnocení maďarské ekonomiky musí centrální banka udržovat úrokové sazby na vysoké úrovni. V první polovině roku 2006 došlo k jejich trojímu navýšení na současných 7,25 %.

Cena ropy Brent dosáhla za rok 2005 průměru 54,4 USD za barel, což je o 42 % více proti roku 2004. Růst pokračoval i v roce 2006. Ve 2. čtvrtletí se cena barelu ropy vyšplhala k 69,8 USD, v srpnu 2006 potom byla prolomena hranice 78 USD/barel. Zvýšená poptávka a řada jednorázových okolností držela cenu během roku velmi vysoko. Otvírání nových nalezišť zatím příliš nepokročilo, zato se dále zvýšila geopolitická rizika v oblasti Perského zálivu. To vedlo k pokračujícímu napětí na trzích, při kterém i malá zakolísání vedla k prudkému vzestupu ceny.

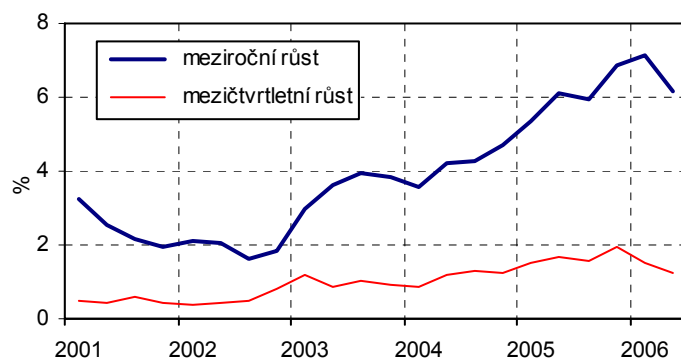
Všeobecně je možné shrnout, že vývoj vnějšího prostředí, s výjimkou světových cen paliv a některých dalších komodit, byl pro českou ekonomiku pozitivní a poskytl jí růstové impulsy zejména v oblasti zahraničního obchodu.

2. Ekonomický výkon

2.1 Hrubý domácí produkt

Ekonomický růst v ČR dosahuje nejvyšších temp v historii srovnatelné časové řady¹⁰. V roce 2005 se hrubý domácí produkt zvýšil reálně o 6,1 % a v 1. pololetí jeho meziroční růst dosáhl 6,6 %. ČR se tak stala po pobaltských zemích nejrychleji rostoucí ekonomikou EU. V mezičtvrtletním srovnání tempa HDP, očištěná o sezónní vlivy a rozdílný počet pracovních dní, dosáhla v 1. čtvrtletí 2006 úrovně 1,5 % a ve 2. čtvrtletí 1,2 %, což by při udržení obdobné dynamiky odpovídalo ročnímu růstu mezi 5 až 6 %.

Graf 1 : Hrubý domácí produkt
(stálé ceny)

Pramen: ČSÚ

Cyklická pozice ekonomiky se podstatněji nemění. Aktuální růst HDP převyšuje současné odhady potenciálního růstu. Ekonomický vzestup je ovšem doprovázen zrychlováním růstu potenciálního produktu a rozšiřování kladné produkční mezery zůstává pozvolné. Podle posledních odhadů dosahuje produkční mezera zhruba +1 % potenciálního HDP. Tlaky na porušení ekonomické rovnováhy zůstávají omezené. Prvními známkami těchto tlaků v důsledku narůstající kladné produkční mezery mohou být zrychlení dovozu v posledním období a mírná akcelerace tržního pohybu spotřebitelských cen.

Zvyšování potenciální výkonnosti ekonomiky se opírá zejména o nárůst kapitálové vybavenosti prostřednictvím zahraničních i domácích investic a zlepšování technologických i institucionálních parametrů. Tyto pozitivní změny na nabídkové

¹⁰ Údaje národních účtů včetně HDP byly znovu předmětem metodologické revize, která spočívala především v odvětvové a sektorové alokaci nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb (FISIM) a změně klasifikace těchto služeb mezi konečnou spotřebu a mezispotřebu. Důsledkem revize je zvýšení úrovně HDP v letech 1995 – 2005 v průměru o 1,4 % a změna temp reálného růstu HDP v rozmezí od -0,5 do +0,4 p.b.

straně ekonomiky jsou doprovázeny příznivou výdajovou strukturou ekonomického růstu, když jeho hlavními zdroji jsou čistý export (především v roce 2005) a investice při umírněném vývoji spotřební poptávky domácností a vlády.

Růst HDP v běžných cenách se navzdory zvýšení reálné dynamiky v roce 2005 zpomalil a dosáhl pouze 7,1 %. Nárůst úhrnné cenové hladiny HDP měřené implicitním deflátorem tak dosáhl 0,9 %. V 1. pololetí 2006 dosáhl meziroční růst HDP v běžných cenách 7,8 % při růstu deflátoru o 1,4 %. Vedle růstu spotřebitelských cen se do tohoto výsledku promítá zejména zhoršení směnných relací v zahraničním obchodě. Zatímco dovozní ceny v posledním období rostou (v roce 2005 pokles o 0,5 %, v 1. pololetí 2006 nárůst o 2,1 %), korunové ceny dosahované domácími vývozci zaznamenaly citelný pokles (v roce 2005 o 2,2 % a v 1. pololetí 2006 o 1,9 %).

Zhoršení směnných relací se projevuje rovněž (proti HDP) podstatně nižšími tempy reálného HDD, který vyjadřuje objem důchodů plynoucích do ekonomiky z realizace produkce. Jedná se v podstatě o HDP upravený o zisk (ztrátu) ze zlepšení (zhoršení) směnných relací. Reálný HDD dosáhl v roce 2005 růstu pouze o 4,8 % a v 1. pololetí 2006 o 5,1 %.

Ekonomická úroveň ČR vyjádřená pomocí ukazatele HDP na obyvatele (při přepočtu na standard kupní síly¹¹) dosáhla podle posledních odhadů Eurostatu v roce 2005 zhruba 73 % průměru EU. ČR se tak spolu s Maltou a Portugalskem řadí do skupiny zemí, která svou úroveň zaostává za průměrem EU téměř o 30 %. Mezi novými členskými zeměmi dosahují vyšší úroveň pouze Kypr a Slovinsko. Rychlost reálné konvergence měřené pomocí HDP na obyvatele se v posledních letech zvýšila. Od roku 2000 se ČR přiblížila průměrné úrovni EU o cca 9 p.b., z toho 5 bodů připadá na období posledních dvou let.

2.1.1 Poptávka a nabídka

Domácí poptávka

Výdaje na konečnou spotřebu a tvorbu hrubého kapitálu dosáhly v roce 2005 nárůstu o 2,1 % reálně a 4,4 % nominálně. V průběhu roku 2005 domácí poptávka

¹¹ Standard kupní síly (PPS) je umělá peněžní jednotka používaná v rámci EU k přepočtu ekonomických agregátů pro účely mezinárodních srovnání. Poměr této jednotky vůči národním měnám je vypočten tak, aby za stejné množství této jednotky bylo možno nakoupit v jednotlivých zemích stejné množství zboží a služeb. Jedná se tedy v principu o přepočet na základě parity kupní síly (PPP).

postupně zrychlovala svůj růst a v 1. pololetí 2006 se meziročně reálně zvýšila o vysokých 6,3 %. Akcelerace byla dána jak silnější spotřebou domácností, tak intenzivnější investiční aktivitou. Růst v 1. pololetí 2006 je také výrazně ovlivněn enormní tvorbou zásob, které v běžných cenách v tomto období byly o plných 54,1 mld. Kč (tj. 3,4 % čtvrtletního HDP) vyšší než v roce předchozím.

Tabulka 2 : Výdaje na hrubý domácí produkt

		2004	2005				2006		
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
HDP, běžné ceny	<i>mld. Kč</i>	2781,1	2978,2	691,1	757,9	752,1	777,0	746,4	815,7
HDP, běžné ceny	<i>mzr. %</i>	7,9	7,1	7,4	6,7	6,5	7,7	8,0	7,6
HDP, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	4,2	6,1	5,4	6,1	5,9	6,9	7,1	6,2
Konečná spotřeba	<i>mzr. %</i>	0,8	1,8	0,8	1,9	3,1	1,4	2,8	1,2
domácností	<i>mzr. %</i>	2,5	2,4	1,8	2,5	2,7	2,4	3,7	3,8
vlády	<i>mzr. %</i>	-3,2	0,7	-1,4	0,8	4,5	-1,0	0,8	-3,4
neziskových institucí	<i>mzr. %</i>	9,1	0,0	1,0	-1,5	-4,1	4,6	1,2	1,6
Tvorba hrubého kapitálu	<i>mzr. %</i>	8,2	2,9	1,9	0,6	1,9	7,3	12,4	17,8
fixního	<i>mzr. %</i>	4,7	3,6	2,3	3,8	3,8	4,4	6,8	5,3
Vývoz	<i>mzr. %</i>	21,1	10,6	16,5	5,9	10,9	10,1	17,6	10,2
Dovoz	<i>mzr. %</i>	18,2	4,9	10,1	-0,3	6,3	4,8	15,5	10,2

Pramen: ČSÚ

Výdaje na konečnou spotřebu domácností, které tvoří zhruba polovinu domácí poptávky, od počátku roku 2005 zrychlují svoji meziroční dynamiku až na 3,8 % ve 2. čtvrtletí 2006, což je nejvyšší růst této položky od roku 2003¹². Zdrojem pro rychlejší růst spotřeby domácností se stal disponibilní důchod, který se nominálně zvýšil v roce 2005 o 5,4 % a v 1. pololetí 2006 o 6,5 %. Současné zrychlení cenového vývoje ovšem znamenalo, že v reálném vyjádření je růst disponibilního důchodu (deflováno deflátorem spotřeby domácností) v 1. pololetí 2006 stejný jako v roce 2005 a to pouze 3,6 %. Tempo spotřebních výdajů domácností za 1. pololetí pouze nepatrně předstihlo dynamiku disponibilního důchodu, což znamenalo v podstatě stagnaci míry hrubých úspor.

V sektoru vládních institucí převládá i nadále úsporné spotřební chování. Soustavný pokles výdajů na spotřebu, který trvá od počátku roku 2004, byl přerušen pouze pořízením nadzvukových letounů v průběhu roku 2005. V 1. pololetí 2006 zaznamenala spotřeba vlády reálný pokles o 1,4 %.

¹² Údaje za sektor domácností byly značně ovlivněny revizí národních účtů. Hodnocení se proto poměrně významně odlišuje od poslední zprávy o ekonomickém vývoji, která byla součástí Státního závěrečného účtu.

Tvorba hrubého fixního kapitálu stejně jako výdaje na spotřebu postupně zvyšují svoji růstovou dynamiku. Intenzivní investiční aktivita je přitom tažena zejména investicemi strojního charakteru, zatímco stavební investice od počátku roku 2005 mírně klesají. Podstatným zdrojem zůstává příliv zahraničních investic. V nadcházejícím období lze navíc očekávat zvýšený přísun finančních prostředků v rámci strukturálních aktivit EU, které budou směřovat zejména do infrastrukturních investic. Hrubá tvorba kapitálu celkem, tj. včetně změny stavu zásob a cenností, dosáhla v 2. čtvrtletí 2006 výjimečného tempa 17,8 %, za 1. pololetí 2006 to bylo 15,3 %. Neobvykle vysoká tvorba zásob, která významně přispěla k celkovému růstu HDP, zůstává zatím obtížně ekonomicky interpretovatelná.

Čistá zahraniční poptávka

Nejdůležitějším faktorem zrychlení ekonomického růstu na straně poptávky se od roku 2004 stal čistý export. Náběh nových exportně orientovaných produkčních kapacit spolu s odstraněním zbývajících obchodních bariér po vstupu do EU vedly k prudkému zvratu dlouhodobě nepříznivých tendencí v zahraničním obchodě.

Saldo bilance v obchodu se zbožím a službami v běžných cenách se zlepšilo z -58,8 mld. Kč v roce 2003 na +57,7 mld. Kč v roce 2005. Těžiště tohoto zlomu leží v obchodu se zbožím, což je výrazem nárůstu konkurenční schopnosti českých producentů. Příznivých výsledků bylo přitom dosaženo v podmínkách relativně nepříznivých vnějších faktorů. Výkon ekonomik hlavních obchodních partnerů zůstává i přes zlepšení poměrně slabý, ceny ropy se pohybují na rekordně vysokých úrovních a směnný kurz koruny se vyznačuje apreciačním trendem, který sice na jedné straně zmírňuje dopad vysokých cen dovážených komodit, ale na druhé straně vystavuje domácí vývozce souvislému tlaku pramenícímu z oslabování jejich cenové konkurenceschopnosti.

V 1. čtvrtletí 2006 se rychlé zlepšování vnější bilance poněkud zpomalilo a poprvé od roku 2003 dosáhl dovoz v běžných cenách vyššího tempa než vývoz. Vzhledem k poklesu směnných relací v roce 2005 o 1,7 % a v 1. čtvrtletí 2006 dokonce o 2,4 % je však vztah mezi tempy vývozu a dovozu ve stálých cenách příznivější než v cenách běžných. Zatímco v roce 2005 dosáhl předstih tempa vývozu ve stálých cenách 5,7 p.b., v 1. čtvrtletí 2006 se tento předstih snížil na 2,1 p.b. a ve 2. čtvrtletí se

jejich tempa vyrovnala. Celkově za 1. pololetí 2006 si tempo vývozu ve stálých cenách zachovalo předstih ve výši 1 p.b.

Výsledek za 2. čtvrtletí potvrdil započatou tendenci k přesunu růstové dynamiky od zahraniční k domácí poptávce. V roce 2005 zaznamenala bilance zahraničního obchodu zbožím a službami příspěvek k růstu HDP v rozsahu 4,0 p.b. a podílela se na celkovém růstu zhruba ze dvou třetin. Naproti tomu v 1. pololetí 2006 se růst HDP odvíjel zejména od zvýšení domácí poptávky a zahraniční obchod se na ekonomické dynamice podílel pouze minimálně (přibližně z jedné desetiny).

Nabídka

Zvyšující se produkční kapacitu a konkurenceschopnost nabídkové strany ekonomiky je možné hodnotit jako jednu z hlavních příčin vysokého ekonomického růstu. Vzestup zaznamenává především odvětví průmyslu, podporované rozsáhlými investicemi zejména v automobilovém průmyslu. V roce 2005 se zvýšila HPH v průmyslu reálně o 12,5 % a v 1. čtvrtletí 2006 tento růst akceleroval až na 19,7 %, ve 2. čtvrtletí 2006 zpomalil na 16,5 %. Na celkovém zvýšení HPH se tak v 1. pololetí 2006 podílel převážně průmysl. Solidní dynamiku si již delší dobu udržuje odvětví obchodu, v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví se dynamika zpomaluje.

Tabulka 3 : Tvorba hrubé přidané hodnoty

		2004	2005				2006		
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
HPH, běžné ceny	<i>mld. Kč</i>	2496,0	2670,8	622,2	680,9	673,5	694,1	671,7	733,7
HPH, běžné ceny	<i>mzr. %</i>	6,5	7,0	6,7	6,9	6,4	8,0	8,0	7,7
HPH, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	4,0	6,7	5,9	6,6	6,4	7,6	7,5	6,6
Zemědělství, lesnictví, rybolov	<i>mzr. %</i>	7,1	10,2	26,1	46,3	-7,2	2,7	1,2	-11,1
Průmysl	<i>mzr. %</i>	8,9	12,5	10,0	13,4	14,7	12,0	19,7	16,5
Stavebnictví	<i>mzr. %</i>	5,4	-1,0	-3,5	-0,4	1,2	-2,2	-10,3	1,1
Obchod, pohostinství, doprava	<i>mzr. %</i>	1,7	4,7	4,8	4,2	2,7	7,0	3,1	4,9
Peněžnictví, komerční služby	<i>mzr. %</i>	3,7	9,2	10,8	4,5	10,4	11,4	4,3	2,1
Ostatní služby	<i>mzr. %</i>	-1,5	-1,0	-3,8	-2,4	1,1	1,5	0,5	0,2

Pramen: ČSÚ, propočet MF

Podíl služeb na tvorbě HPH se udržuje na úrovni okolo 60 %. Z důvodu dynamického vývoje průmyslu nedochází ke strukturálnímu přibližování k úrovním obvyklým ve vyspělých zemích EU, kde podíl služeb v průměru přesahuje 70 %.

Růst HPH v zemědělství se po rychlém nárůstu v 1. pololetí 2005 zpomalil a v 1. čtvrtletí 2006 HPH stagnovala, aby ve 2. čtvrtletí již zaznamenala pokles. Velmi nízkých přírůstků dosahují rovněž odvětví veřejných služeb. V odvětví stavebnictví

pokračuje po vzepjetí v roce 2004, daném zejména zvýšenou stavební aktivitou před přeřazením stavebních prací ze snížené do základní sazby DPH, dlouhodobý pokles HPH. Propad v 1. čtvrtletí 2006 meziročně o 10,3 % byl ovšem prohlouben nepříznivými klimatickými podmínkami, výsledek v následujícím čtvrtletí lze považovat za stagnaci.

2.1.2 Produktivita a mzdy

Produktivita práce na makroekonomické úrovni, měřená ukazatelem HPH na jednoho zaměstnaného, vzrostla v roce 2005 o 5,9 %, když růstu HPH o 6,7 % bylo dosaženo při nárůstu zaměstnanosti o 0,7 % (vše podle údajů národních účtů). Ekonomický růst je tažen především zvyšováním produktivity a pouze v omezené míře extenzivnějším využitím výrobního faktoru práce. Vývoj na trhu práce nicméně reagoval na vyšší ekonomickou dynamiku a růst zaměstnanosti se v roce 2005 postupně zrychloval. V 1. čtvrtletí 2006 dosáhl meziroční růst produktivity 6,7 % (růst HPH o 7,5 %, zvýšení zaměstnanosti o 0,8 %). Ve 2. čtvrtletí 2006 meziroční růst produktivity práce zpomalil na 5,4 % (růst HPH o 6,6 %, zaměstnanosti o 1,1 %).

Tabulka 4 : Produktivita a mzdy (podle národních účtů)

		2004	2005					2006	
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
Produktivita práce ¹⁾	<i>mzr. %</i>	3,8	5,9	5,3	5,9	5,7	6,6	6,7	5,4
Nominální průměrná mzda ²⁾	<i>mzr. %</i>	5,9	4,7	4,3	4,3	5,8	4,6	6,0	7,0
Reálná průměrná mzda									
deflátor HPH ³⁾	<i>mzr. %</i>	3,3	4,4	3,5	4,1	5,8	4,3	5,5	5,9
deflátor spotřeby domácností ⁴⁾	<i>mzr. %</i>	2,8	2,9	2,8	2,9	4,0	2,2	3,1	4,2
Jednotkové mzdové náklady ⁵⁾	<i>mzr. %</i>	1,9	-1,1	-1,0	-1,5	0,0	-1,9	-0,6	1,5

Pramen: ČSÚ, propočet MF

¹⁾ Hrubá přidaná hodnota ve stálých cenách na jednoho zaměstnaného (fyzické osoby).

²⁾ Objem mezd a platů v běžných cenách na jednoho zaměstnance (fyzické osoby).

³⁾ Nominální průměrná mzda deflovaná deflátozem hrubé přidané hodnoty.

⁴⁾ Nominální průměrná mzda deflovaná deflátozem spotřeby domácností.

⁵⁾ Podíl nominální průměrné mzdy a produktivity práce.

Nominální makroekonomická průměrná mzda, vyjádřená jako objem mezd a platů na jednoho zaměstnance, se v roce 2005 zvýšila o 4,7 %. V průběhu 1. pololetí 2006 rostla tato veličina rychleji (o 6,0 %, resp. 7,0 % v jednotlivých čtvrtletích). Výslednicí vzestupu produktivity při relativně nízkém růstu nominálních mezd byl v roce 2005 pokles jednotkových mzdových nákladů o 1,1 %. Meziroční pokles jednotkových mzdových nákladů pokračoval i v 1. čtvrtletí 2006, ve 2. čtvrtletí došlo k jejich mírnému růstu.

Dynamika průměrné mzdy v reálném vyjádření v posledních letech zaostává za růstem produktivity práce, což přispívá k omezení mzdově-nákladových i poptávkových inflačních tlaků. Dlouhodobě přiměřený vývoj produktivity a mezd je jedním z podstatných faktorů nízkoinflačního prostředí v ČR. Růst reálné mzdy deflované pomocí deflátoru HPH dosahuje vyšších hodnot než při deflování pomocí deflátoru spotřeby domácností. Tuto skutečnost je možné interpretovat tak, že vzhledem k pomalejšímu růstu cenové hladiny produkce proti cenám, kterým čelí spotřebitelé, znamená daný nárůst nominálních mezd pro producenty vyšší reálné zatížení, než jak se reálně zvyšuje kupní síla příjemců těchto mezd.

2.2 Hlavní produkční odvětví

Výkon jednotlivých odvětví (měsíční zjišťování, stálé ceny)

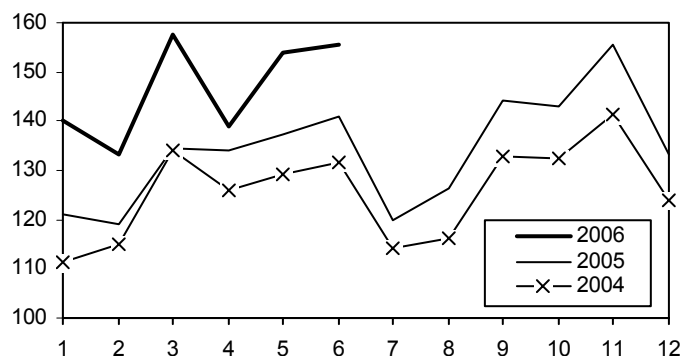
Průmysl si v průběhu 1. pololetí roku 2006 udržoval dvouciferný růst, a to i přes vyšší korunové ceny dovážených surovin (i při apreciaci koruny). Pro podniky bylo důležité, že došlo jak ke zrychlení tempa domácí poptávky, tak k vyšší dynamice růstu v zemích EU. Pozitivně působil rovněž náběh nových výrobních kapacit (především u výroby automobilů, jejich komponent a náhradních dílů), vstup dalších zahraničních investorů, přechod na nové výrobky v rámci strukturálních změn, plynulé zakázkové krytí výroby a zvýšení exportního výkonu. Nové kapacity a moderní technologie posílily konkurenceschopnost produkce.

V meziročním srovnání dosáhl v 1. pololetí 2006 růst průmyslové produkce 11,8 % (proti 5,3 % v 1. pololetí 2005). Na celkových tržbách¹³, které se meziročně zvýšily o 12,4 %, dosáhl podíl tržeb z přímého vývozu 48,7 % (b.c.).

¹³ Tržby v průmyslu z měsíčního šetření za podniky s 20 a více zaměstnanci.

Graf 2 : Průmyslová výroba

(průměrný měsíc roku 2000 = 100, s.c.)

Pramen: ČSÚ

Celkové zvýšení dynamiky růstu v průmyslu významně ovlivnily podnikatelské subjekty pod zahraniční kontrolou. Jejich tržby se zvýšily o 20,8 % a tvořily 58,8 % (b.c.) z celkových tržeb průmyslu. Vzhledem k exportní orientaci těchto podniků a lepšímu napojení na zahraniční trhy poskytované mateřskými společnostmi byly téměř dvě třetiny jejich produkce určeny pro vývoz. S tím souvisel i jejich růst tržeb z přímého vývozu (meziročně o 14,8 %).

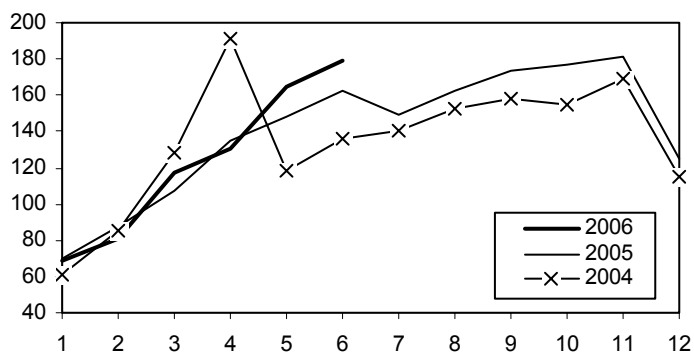
Vývoj v průmyslu je i nadále určován výsledky zpracovatelského průmyslu, který v 1. pololetí 2006 meziročně zvýšil svou produkci o 13,0 %. U výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody došlo k mírnému růstu o 2,4 %. Výkon v těžbě nerostných surovin se snížil o 2,0 %.

Ve zpracovatelském průmyslu rostla především výroba dopravních prostředků a zařízení (o 26,9 %), výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení (o 18,9 %) a výroba a opravy strojů a zařízení jinde nezařazených (o 17,4 %). Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků pokračovala v poklesu, ten se však již zpomalil na 1,7 %. Těto produkci stále silněji konkurují dovozy asijské provenience.

Stavební výroba pokračovala v 1. pololetí 2006 v růstu. Její výkon byl na počátku roku ovlivněn nepříznivými klimatickými podmínkami. Meziroční růst za celé stavebnictví dosáhl 4,1 % (za 1. čtvrtletí jen 0,5 %).

Graf 3 : Stavební výroba

(průměrný měsíc roku 2000 = 100, s.c.)

Pramen: ČSÚ

Zvýšená poptávka po stavebních pracích byla vyvolána jednak státními zakázkami (zejména do infrastruktury), jednak zakázkami zahraničních i domácích investorů (obchodní, logistická a administrativní centra a výrobní haly). Pro některé investiční projekty byly získány finanční prostředky také ze strukturálních fondů EU.

Impulsem růstu stavební výroby bylo rovněž další zvýšení poptávky v bytové výstavbě. Příznivé podmínky pro získání hypoték, vyšší úvěry ze stavebního spoření i očekávané změny v sazbě DPH od začátku roku 2008 spolu s podporami manželů při získání prvního bytu umožnily stavebním firmám v 1. pololetí 2006 zahájit výstavbu více než 20 tisíc bytů, což je cca o 14 % více než ve stejném období roku 2005.

Objem stavebních prací¹⁴ v tuzemsku na nové výstavbě, modernizacích a rekonstrukcích se v 1. pololetí 2006 zvýšil o 3,7 %. Jejich podíl na stavebních pracích v tuzemsku činil 88,4 %. Rovněž práce na opravách a údržbě stavebních objektů (s podílem 10,9 %) rostly o 5,2 %. Zbytek činily ostatní práce. Převaha nabídky stavebních prací nad poptávkou vedla některé firmy k využití kapacit na zahraničních zakázkách i ve východoevropských zemích. Svědčí o tom nárůst stavebních prací provedených v zahraničí o 64,8 %. Podíl těchto prací na stavební výrobě je však stále ještě nízký (2,0 %).

V 1. pololetí 2006 se zvýšil objem tržeb za odvětví sledovaných služeb¹⁵ meziročně o 4,5 % (proti 2,8 % ve stejném období roku 2005).

Jejich největší část (cca 46 %) byla vytvořena v podnicích maloobchodu včetně motoristického segmentu, kde růst dosáhl 6,8 %. Zvyšování maloobchodních tržeb bylo

¹⁴ Práce v tuzemsku i v zahraničí z měsíčního šetření za podniky s 20 a více zaměstnanci.

důsledkem růstu disponibilního důchodu. Mezi faktory s negativním dopadem patřily některé změny ve struktuře výdajů domácností. Šlo především o dlouhodobě rostoucí podíl výdajů na bydlení (nájmy vč. plateb za dodávky energií, vody a dalších služeb), splátky hypoték či vyšší výdaje za spojové technologie.

Tržby v pohostinství a ubytování se meziročně snížily o 2,6 %, v dopravě o 3,2 % vzrostly. K růstu tržeb ve spojích (o 3,7 %) přispěly vedle telekomunikací i poštovní služby, které tak po šesti čtvrtletích naznačily možnou změnu trendu se vývoji.

Mzdy a reálná produktivita práce (podniky s 20 a více zaměstnanci)

V průmyslových podnicích pokračoval v 1. pololetí 2006 předstih reálné produktivity práce z tržeb před růstem nominálních mezd. Odrazilo se to v meziročním snížení jednotkových mzdových nákladů o 3,7 %, což podpořilo konkurenceschopnost českého průmyslu. Ve stavebnictví byl vztah mezd a produktivity práce i nadále nepříznivý. Jednotkové mzdové náklady se zvýšily o 3,0 %.

Tabulka 5 : Jednotkové mzdové náklady

		2004	2005					2006	
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
Průmysl									
průměrná nominální mzda	<i>mzr. %</i>	7,0	4,7	3,8	5,1	5,0	4,6	6,3	6,5
reálná produktivita práce	<i>mzr. %</i>	10,5	8,2	5,7	8,1	9,2	9,7	13,9	7,4
jednotkové mzdové náklady	<i>mzr. %</i>	-3,1	-3,3	-1,8	-2,8	-3,8	-4,6	-6,6	-0,8
Stavebnictví									
průměrná nominální mzda	<i>mzr. %</i>	6,2	3,8	2,6	4,4	5,1	2,8	6,3	6,2
reálná produktivita práce	<i>mzr. %</i>	5,3	0,9	-4,4	-2,5	3,0	3,9	-2,1	6,1
jednotkové mzdové náklady	<i>mzr. %</i>	0,9	2,9	7,3	7,1	2,0	-1,1	8,6	0,1

Pramen: ČSÚ, propočty MF

Mzdově nákladové tlaky se tak v tomto období do cen průmyslových výrobců neprosazovaly a do cen stavebních prací, vzhledem k rostoucí konkurenci, jen omezeně.

2.3 Ekonomické výsledky nefinančních podniků ¹⁶

(v běžných cenách, podniky se 100 a více zaměstnanci)

¹⁵ Sledované služby zahrnují maloobchod, ubytování a stravování, ostatní činnosti převážně osobního charakteru, dopravu, spoje, činnosti v oblasti výpočetní techniky a ostatní podnikatelské činnosti.

¹⁶ Údaje za rok 2006 jsou předběžné, za rok 2005 jsou semidefinitivní.

V 1. pololetí 2006, kdy pokračovala tendence zrychlování hospodářského růstu, se poměrně výrazně zlepšilo finanční hospodaření v nefinančních podnicích. Vytvořený hrubý zisk (výsledek hospodaření před zdaněním) ve výši 174,2 mld. Kč byl meziročně o 21,8 % vyšší (ve srovnatelném období 2005 pokles o 2,8 %).

Výsledky hospodaření nefinančních podniků ovlivňovala jak rostoucí domácí investiční i spotřebitelské poptávka, tak i růst vývozu. Tomu se dařilo i přes zpevnění měnového kurzu. Směnné relace se v 1. pololetí dostaly do záporných hodnot a ekonomickou situaci podniků jako celku zhoršovaly.

Rychlejší růst výnosů než nákladů zvýšil nejen objem zisku, ale také počet ziskových organizací. Zlepšila se také úroveň efektivnosti hospodaření měřená rentabilitou nákladů a rentabilitou vlastního kapitálu.

Příznivý vývoj poptávky se projevil ve vyšším růstu výkonů včetně obchodní marže (meziročně o 16,1 %), takže i přes růst výkonové spotřeby o 18,4 % byla vytvořena poměrně vysoká účetní přidaná hodnota¹⁷ s meziročním růstem 10,7 %. Z ní vypočtená produktivita práce se meziročně zvýšila o 8,1 %. Ve struktuře celkových nákladů (meziročně vyšší o 13,3 %) pokračovalo zvyšování podílu výkonové spotřeby, v níž se projevovat růst cen některých vstupů. Mzdová náročnost výkonů se mírně snižovala.

Vlastní zdroje na financování akumulace, které podniky v 1. pololetí 2006 vytvořily, lze orientačně vyčíslit na 235 mld. Kč (při 24procentní zálohové dani). V porovnání s propočtem potřeby zdrojů ve výši cca 140 mld. Kč byl v 1. pololetí 2006 vytvořen přebytek zdrojů.

Celkové zásoby vzrostly meziročně o 4,7 % (v tom kategorie zásoby materiálu o 2,3 %, kategorie zásoby vlastní výroby o 6,5 % a kategorie zásoby zboží o 4,6 %). Vlastní kapitál vzrostl o 15,4 % a jeho podíl na celkových pasivech se zvýšil o 1,0 p.b.

2.4 Ekonomické výsledky finančních institucí

Finanční instituce hospodařily v 1. pololetí 2006 s celkovým hrubým ziskem 42,8 mld. Kč, což představuje meziroční pokles o 14,2 %. Pokles hrubého zisku

¹⁷ Účetní přidaná hodnota nezahrnuje promítnutí zisků a ztrát z držby, daně z produktů snížené o dotace na produkty a další úpravy nezbytné pro výpočet výkonů a mezispotřeby.

zaznamenaly všechny segmenty sektoru, největší (39,8 %) byl u peněžních nebankovních institucí. Počet zaměstnanců v sektoru zůstal stabilizovaný.

Tabulka 6 : Ekonomické výsledky za 1. pololetí 2006

Ukazatel		Peněžní bankovní instituce (bez ČNB)	Peněžní nebankovní instituce	Pojišťovny	Penzijní fondy	Celkem
Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený	osoby %	35647 98,5	10416 106,3	14161 98,6	447 98,8	60671 99,8
Výsledek hospodaření před zdaněním ¹⁾	mld. Kč %	27,0 95,9	7,6 60,2	6,4 95,2	1,7 75,6	42,8 85,8
Výnosy celkem ²⁾	mld. Kč %	93,7 107,0	125,0 111,5	136,7 71,4	4,3 109,2	359,7 91,0
z toho: finanční výnosy ²⁾	mld. Kč %	79,2 106,6	27,6 95,3	x x	4,2 109,0	x x
z toho: úroky výnosové	mld. Kč %	58,3 108,4	x x	x x	x x	x x
předepsané hrubé pojistné ³⁾	mld. Kč %	x x	x x	62,1 102,0	13,7 126,6	x x
Náklady celkem ²⁾	mld. Kč %	72,5 111,0	117,4 118,0	130,3 70,5	2,6 153,7	322,8 91,9
z toho: finanční náklady ²⁾	mld. Kč %	27,6 109,3	24,6 116,2	x x	1,6 209,3	x x
z toho: úroky nákladové	mld. Kč %	24,1 108,0	x x	x x	x x	x x
náklady na pojistná plnění ³⁾	mld. Kč %	x x	x x	29,7 110,6	6,1 130,3	x x
Stav vlastního jmění k:						
počátku období	mld. Kč	212,7	246,0	58,6	9,3	526,5
konci období	mld. Kč	206,9	236,0	53,8	4,2	501,0

Pramen: ČSÚ a propočty MF

¹⁾ Výsledek hospodaření u bankovních peněžních institucí není rozdílem celkových nákladů a celkových výnosů. Je vyšší (nižší) o zisk (ztrátu) z vybraných finančních operací.

²⁾ Celkové a finanční výnosy (náklady) u bankovních peněžních institucí nezahrnují zisky (ztráty) z vybraných finančních operací účtované do výnosů (nákladů) avšak vykazované jako saldo těchto zisků a ztrát výsledkově (součástí výsledku hospodaření před zdaněním).

³⁾ Přijaté příspěvky od účastníků penzijního připojištění (předepsané hrubé pojistné) a vyplacené dávky (náklady na pojistná plnění) nejsou u penzijních fondů součástí jejich výnosů a nákladů.

3. Cenový vývoj

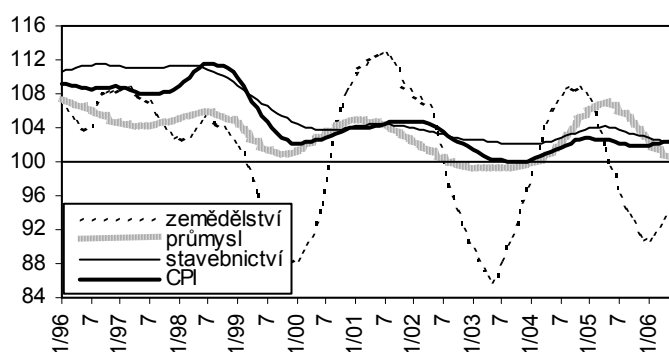
Růst spotřebitelských cen se v 1. pololetí 2006 v porovnání s 1. pololetím 2005 zrychlil. Největší vliv mělo zvýšení cen energií (elektriny a plynu) pro domácnosti na počátku roku 2006, což se projevilo v dalším růstu nákladů na bydlení. Dalším

důležitým faktorem byl vývoj cen ropy na světových trzích. Jejich růst v 1. pololetí 2006 se primárně prosazoval do cen pohonných hmot a v cenách dopravy i díky faktu, že trend posilování kurzu koruny proti USD (který v 1. pololetí 2005 výrazně korigoval korunový růst cen ropy) se v 1. pololetí 2006 výrazně zpomalil. Pokles cen domácích zemědělských výrobců v průběhu roku 2005 se promítal se zpožděním v meziročním poklesu cen potravin až do konce května 2006.

Růst produkčních cen byl v 1. pololetí 2006 mírný. Ve všech hlavních odvětvích došlo k akcelerujícím tendencím. Nevíce patrné bylo zrychlení růstu zemědělských cen, dané vzestupem cen rostlinných výrobků. Do cen průmyslových výrobců se promítl globální nárůst cen energetických komodit. Také vývoj cen služeb a stavebních prací naznačuje zrychlení tempa růstu, prozatím však na nízkých úrovních.

Graf 4 : Spotřebitelské ceny a ceny výrobců

(průměr hladiny cen za posledních 12 měsíců k průměru předchozích 12 měsíců)

Pramen: ČSÚ

3.1 Spotřebitelské ceny

Meziroční růst spotřebitelských cen, patrný již od května 2005, se za 1. pololetí 2006 v porovnání s 1. pololetím 2005 zrychlil o 1,3 p.b. na 2,9 %. Změnu dynamiky pohybu cen v tomto období akcelerovaly především administrativní¹⁸ cenové vlivy (jejich příspěvek se v 1. pololetí 2006 v průměru zvýšil o 1,2 p.b. na 2,3 p.b.), zatímco dynamika tržního pohybu cen se prakticky neměnila. Akcelerující faktor růstu spotřebitelských cen, který dominuje jejich vývoji od června 2005 (zvýšení cen telekomunikačních služeb v květnu a následné razantní zdražení zemního plynu pro domácnosti od října 2005) byl dále posílen rozhodnutími ERÚ (Energetický regulační úřad) o zvýšení cen energií pro domácnosti od ledna 2006 jakož i změnou věcně usměrňovaných cen k 1. 1. 2006. Od ledna 2006 dále vzrostly ceny elektřiny o 9,0 %, zemního plynu o 4,8 %, tepla a teplé vody o 6,3 %, vodného o 3,4 %, stočného o 5,0 %.

Dalším významným faktorem, který trvale zasahuje do vývoje spotřebitelských cen, jsou ceny ropy na světových trzích. Její ceny se od počátku roku 2006 po většinu období pohybují nad 60 USD/barel. V dolarovém vyjádření vzrostla meziročně průměrná cena ropy Brent v 1. pololetí 2006 o 32,7 %. Posílení kurzu CZK/USD, které koriguje tento růst v korunovém vyjádření, se v porovnání s 1. pololetím 2005 výrazně zpomalilo (o 11,9 p.b.) na 1 % a průměrná korunová cena ropy ve stejném období se tak zvýšila o 31,2 %. Průměrná cena nejprodávanějšího benzínu Natural 95 byla však vyšší jen o 11,7 % vzhledem k tomu, že spotřební daň, která má vysoký podíl ve struktuře jeho ceny, se nezměnila.

V souhrnu přestaly převažovat v ekonomice faktory působící k udržení nízké inflace. Růst cen vnějších nákladových vstupů nebyl, v porovnání s 1. pololetím 2005, již tak výrazně korigován meziročním posilováním kurzu koruny. Díky tomu ceny dovozu, zejména vlivem cen ropy a zemního plynu, převážně rostly. Trend absolutního poklesu cen domácích zemědělských výrobců, patrný do dubna 2005, se změnil po cca ročním zpomalování poklesu od března 2006 v růst a v závěru 1. pololetí 2006 přispěl k růstu cen potravin.

V červnu 2006 došlo ve srovnání s červnem 2005 ke zrychlení meziročního růstu cen o 1,0 p.b. na 2,8 %. Převážně (96,3 %) se na tomto růstu podílel cenový vývoj ve 4 oddílech spotřebitelského koše. Rozhodující podíl na meziročním růstu spotřebitelských cen v červnu 2006 (71,4 %) připadá na růst cen v oddíle bydlení, voda, energie, paliva. Ceny zemního plynu vzrostly o 30,0 % (to je nejvíce od října 2004), elektřiny o 9,0 %, tepla a teplé vody o 12,1 %, vodného o 3,2 %, stočného o 5,5 %, likvidace pevných odpadů o 1,7 %.

Výrazně nižší podíl na růstu cenové hladiny měly ceny v oddíle doprava (růst o 10,7 %). V dopravě vzrostly zejména ceny pohonných hmot o 8,3 %, i když se jejich meziroční růst v červnu 2006 oproti předchozímu měsíci zpomalil o 2,1 p.b. (vyšší přírůstek v červnu 2005).

Ještě menším podílem k růstu meziroční inflace přispívaly oddíly potraviny a nealkoholické nápoje a stravování a ubytování (shodně po 7,1 %). V oddíle potraviny a nealkoholické nápoje došlo v červnu 2006 po předcházejících 6 měsících meziročních poklesů k obratu. Důvodem bylo zejména zvyšování cen pekárenských výrobků a

¹⁸ Změny maximálních cen, věcně usměrňovaných cen a ostatní necenová opatření (změna daní).

obilovin v květnu (o 2,4 %) a zejména pak v červnu 2006 (o 7,4 %). Ceny pekárenských výrobků, jmenovitě chleba a pečiva, zaznamenaly naposledy výrazný vzestup cen ve 4. čtvrtletí 2003 a 1. čtvrtletí 2004, kdy reagovaly na růst cen obilí u zemědělských výrobců. U současného růstu cen k tomu přistupuje ještě zdražování energetických vstupů pro výrobu a rozvoz.

Naopak proti zvyšování cenové hladiny v 1. pololetí 2006 i nadále trvale působil dlouhodobý pokles cen odívání a obuvi (o 6,5 %), bytového vybavení a zařízení domácnosti (o 1,5 %). Ve třech oddílech spotřebního koše rostly ceny v porovnání s červnem 2006 meziročně pomaleji.

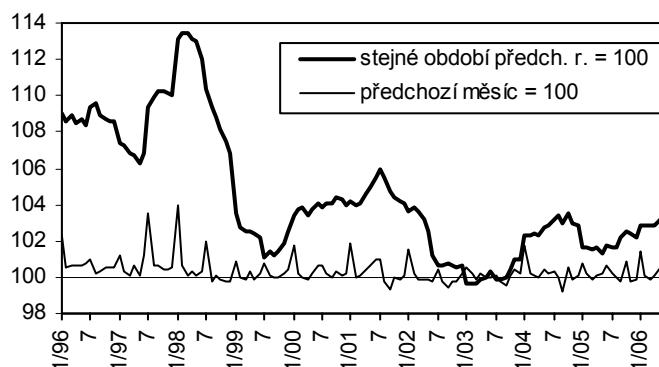
Tabulka 7 : Index spotřebitelských cen

Oddíl č.		váha v koši %	2005		2006	
			červen sopr=100	příspěvek k růstu	červen sopr=100	příspěvek k růstu
			%	p.b.	%	p.b.
	Ú h r n	1000,0	101,8	1,8	102,8	2,8
1	Potraviny a nealkoholické nápoje	197,6	100,4	0,1	100,9	0,2
2	Alkoholické nápoje, tabák a narkotika	79,2	100,6	0,1	101,1	0,1
3	Odívání a obuv	56,9	95,1	-0,2	93,5	-0,3
4	Bydlení, voda, energie, paliva	236,4	104,0	1,1	107,4	2,0
5	Bytové vybavení, zařízení domácností; opravy	67,9	97,9	-0,1	98,5	-0,1
6	Zdraví	14,3	107,8	0,1	103,7	0,1
7	Doprava	101,4	100,2	0,0	103,2	0,3
8	Pošty a telekomunikace	22,5	114,2	0,3	101,4	0,1
9	Rekreace a kultura	95,5	100,9	0,1	101,4	0,1
10	Vzdělávání	4,5	102,5	0,0	103,9	0,0
11	Stravování a ubytování	74,2	103,4	0,3	102,7	0,2
12	Ostatní zboží a služby	49,5	100,3	0,0	101,8	0,1

Pramen: ČSÚ

Ceny zboží ke konci června 2006 meziročně vzrostly úhrnem o 2,5 % a ceny služeb o 3,2 %, což je u zboží o 1,9 p.b. více resp. u služeb o 0,5 p.b. méně než tomu bylo v červnu 2005.

Graf 5 : Spotřebitelské ceny

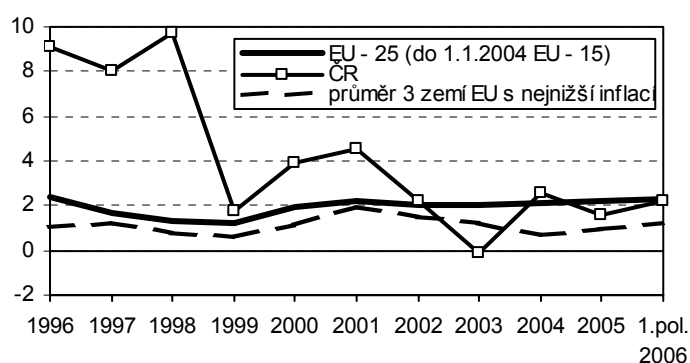

Pramen: ČSÚ

Průměrná míra inflace se v celém průběhu 1. pololetí 2006 zvyšovala a dosáhla v červnu 2,5 %, což je jen o 0,1 p.b. více než v červnu 2005, ale o 0,6 p.b. více než v prosinci 2005.

Inflace na bázi HICP. Klouzavá míra inflace HICP se v ČR v červnu 2006 oproti červnu 2005 zrychlila o 0,1 p.b. a dosáhla 2,2 %. V zemích EU-25 bylo v červnu 2006, v porovnání s červnem 2005, rovněž zaznamenáno zrychlování klouzavé míry inflace. Průměr za EU-25 v červnu 2006 dosáhl 2,3 %, což bylo o 0,1 p.b. více než v červnu 2005 (průměr za EU-15 se ve stejném období zvýšil o 0,3 p.b. a dosáhl rovněž 2,3 %).

Graf 6 : Spotřebitelské ceny – HICP v %
(průměrná míra inflace)

Pramen: ČSÚ, EUROSTAT, propočty MF

3.2 Ceny výrobců

V 1. čtvrtletí roku 2006 meziroční tempo růstu cen průmyslových výrobců stagnovalo na hodnotě 0,3 %. Ve 2. čtvrtletí 2006 dynamika mírně akcelerovala, když ceny v průmyslu meziročně vzrostly o 1,3 %. Během prvních šesti měsíců dosáhl meziroční růst průměrné hodnoty 0,8 %.

Nejvýznamnějším faktorem, který působil na změnu celkové hladiny průmyslových cen, se stal vývoj v oblasti výroby a rozvodu elektrické energie, plynu a vody. Lednové zvýšení cen o 6,7 % vyhouplilo průměrný meziroční index v 1. pololetí 2006 na hodnotu 107,9 (oproti 107,0 v 1. pololetí 2005).

Ke zvýšení inflace v průmyslu přispěly i ceny nerostných surovin, které v 1. pololetí roku 2006 vzrostly o 0,6 % (oproti 17,4 % v 1. pololetí 2005). Na rozdíl od předcházejícího roku letos vzrostly více ceny ostatních nerostných surovin (2,0 %

oproti 1,1 %). Ceny rašeliny, lignitu a uhlí byly meziročně vyšší jen o 0,2 % (oproti 22,7 %).

Naopak ve zpracovatelském průmyslu se ceny průměrně snížily o 0,3 % (oproti růstu o 4,8 % v 1. pololetí 2005). Nárůst cen koksu a rafinérských výrobků (o 15,5 %), strojů (o 1,6 %) a elektrických a optických zařízení (o 1,4 %) byl více než vykompenzován snížením cen základních kovů, hutnických a kovodělných výrobků (o 4,6 %) a cen potravinářských výrobků, nápojů a tabáku (o 2,5 %), jež mají v rámci zpracovatelského průmyslu největší váhu. K poklesu cen také došlo u dopravních strojů (o 1,1 %). Ostatní dílčí položky zpracovatelského průmyslu zaznamenaly jen drobné odchylky od cenové stability.

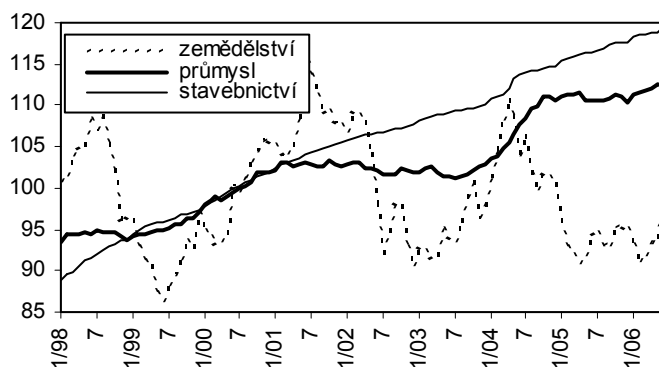
Ceny stavebních prací v 1. pololetí roku 2006 v průměru meziročně vzrostly o 2,4 %, což je o 1,1 p.b. méně než v minulém roce. Meziroční údaje v jednotlivých měsících vykázaly téměř konstantní dynamiku.

Ceny tržních služeb v produkční sféře v 1. pololetí roku 2006 meziročně vzrostly průměrně o 3,7 % (což je o 2,2 p.b. méně než v 1. polovině roku 2005). Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo u cen vodného a stočného (o 5,3 %), dále výrazně zdražily podnikatelské služby (o 4,3 %), poštovní a telekomunikační služby (o 3,9 %) a služby v peněžnictví (v průměru o 2,7 %). Nejméně vzrostly ceny v pojišťovnictví a nákladní dopravě (shodně o 1,3 %).

Ceny zemědělských výrobců průměrně meziročně v 1. polovině roku 2006 vzrostly o 1,5 % (oproti poklesu o 2,5 % v 1. pololetí roku 2005). Nejnižší průměrné ceny byly zaznamenány v únoru. Poté následoval pozvolný růst až do června, kdy došlo k dramatickému skokovému navýšení, ve kterém se odrazil ostrý vzestup cen rostlinné výroby. Vývoj v zemědělství se setrvale odlišuje od ostatních cenových okruhů v produkční sféře. Nadále potvrzoval přetrvávající volatilitu cen v tomto segmentu ekonomiky závislou na klimatických podmínkách.

Nárůst cen rostlinné výroby v 1. pololetí roku 2006 (o 12,2 % oproti propadu 37,8 % 1. pololetí předcházejícího roku) byl zapříčiněn prudkým navýšením cen brambor, zeleniny a ovoce v měsíci červnu. Naopak ceny živočišných výrobků se snížily o 3,1 % (oproti růstu o 6,6 %).

Graf 7 : Ceny výrobců
(bazické indexy, průměr roku 2000=100)

Pramen: ČSÚ, propočty MF

Ze střednědobého pohledu (v letech 2002 až 1. polovina 2006) rostou nejrychleji ceny tržních služeb, následované okruhem cen stavebních prací. Hladina cen průmyslových výrobců byla až do roku 2003 relativně stabilní, avšak v roce 2004 se značně zvýšila a od konce roku 2004 opět setrvává na relativně stabilní úrovni. Ke střednědobému snížení cen došlo v lesnictví. Vysokou volatilitu můžeme sledovat u vývoje cen zemědělských výrobců, jež také střednědobě poklesly.

4. Trh práce

Výrazný ekonomický růst se v 1. pololetí 2006 na trhu práce projevoval pokračujícím růstem zaměstnanosti a poklesem nezaměstnanosti. Meziročně se zvýšila jak míra zaměstnanosti, tak i ekonomické aktivity. Přírůstek počtu osob ekonomicky neaktivních v zásadě odpovídal demografickému vývoji, rozšiřování vzdělávání u mladistvých a prodlužování pracovního věku. Růst průměrné mzdy byl adekvátní růstu produktivity práce a nezakládal inflační tlaky.

Strukturální problémy trhu práce však i přes pokles nezaměstnanosti a růst zaměstnanosti přetrvávají.

Tabulka 8 : Základní ukazatele trhu práce

		2004	2005					2006		
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q	
Zaměstnanost celkem VŠPS ¹	mzr. %	-0,6	1,2	0,6	1,1	1,7	1,5	1,7	1,6	
	zaměstnanci VŠPS	mzr. %	-0,2	2,2	1,7	1,9	2,9	2,3	2,2	1,6
	evidenční ²	mzr. %	-0,8	0,8	0,6	0,8	1,0	1,0	1,1	.
Nezaměstnanost VŠPS ³	mzr. %	6,3	-3,7	-3,3	-4,1	-3,8	-3,7	-3,5	-8,8	
	MPSV ⁴	mzr. %	3,0	-4,3	-2,0	-4,5	-5,6	-5,2	-5,9	
Ekonomicky neaktivní VŠPS	mzr. %	1,0	0,0	0,5	0,1	-0,5	0,0	-0,1	0,6	
Průměrná mzda evidenční ²	mzr. %	6,6	5,4	5,8	5,3	6,2	4,6	6,9	.	

Pramen: ČSÚ, MPSV

¹⁾ Zaměstnaný VŠPS pracoval v referenčním týdnu alespoň 1 hodinu

²⁾ Zaměstnanci (fyzické osoby) v evidenčním počtu podniku nad 19 zaměstnanců a nepodnikatelské sféry celkem

³⁾ Nezaměstnaný VŠPS nepracoval, práci aktivně hledal a byl schopen nastoupit do 14 dnů

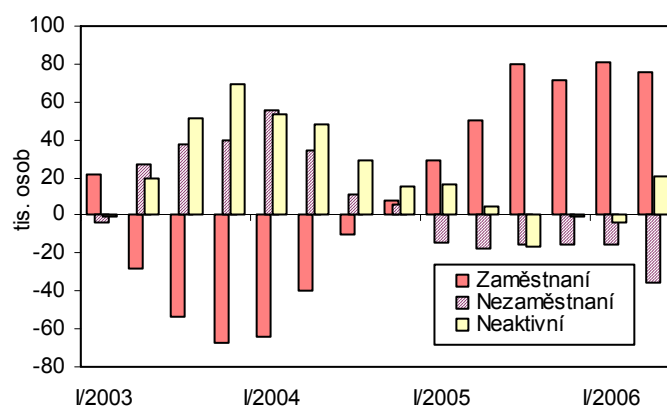
⁴⁾ Nezaměstnaný MPSV vyhověl podmínkám pro registraci na úřadu práce

4.1 Ekonomická aktivita

Přírůstek počtu zaměstnaných podle výběrových šetření pracovních sil (VŠPS) významně převýšil úbytek nezaměstnaných a objem pracovní síly jako jejich součet vzrostl ve většině věkových kategorií.

Graf 8 : Ekonomická aktivita

(meziroční přírůstky)

Pramen: ČSÚ

Míra ekonomické aktivity (poměr pracovní síly k počtu obyvatel daného věku) se v 1. pololetí 2006 ve věkové kategorii 15–64 let meziročně zvýšila o 0,3 p.b. na 70,4 %, u obyvatelstva nad 15 let přírůstkem o 0,2 p.b. dosáhla 59,3 %.

Nejvyšší míra ekonomické aktivity, dlouhodobě přesahující 91 %, byla ve skupině mezi 35–49 lety. Nejvýrazněji rostla v kategorii 55-59 let (průběžně již od roku 2004) a v 1. pololetí 2006 se meziročně zvýšila o 2,4 p.b. na 67 %, neboť mírně přibývalo nezaměstnaných a výrazněji zaměstnaných.

K poklesu míry ekonomické aktivity došlo u kategorií 20-24 let a 30-34 let. V prvním případě je příčinou zejména zvyšování počtu studentů při poklesu nezaměstnanosti. Ve druhém případě došlo ke snížení ekonomické aktivity při mírném růstu nezaměstnanosti vlivem vyššího nárůstu péče o dítě a rodinu koncentrovaném u těchto populačně silných ročníků.

Z regionálního hlediska ekonomická aktivita nejvíce vzrostla v Praze, meziroční pokles byl nejvyšší v Moravskoslezsku a na Severozápadě, přičemž příznivější výsledky byly většinou v 1. čtvrtletí.

Mimo ekonomickou aktivitu bylo v 1. pololetí 2006 v průměru 3564 tis. osob nad 15 let. Nárůst počtu ekonomicky neaktivních meziročně zpomalil o 0,2 p.b. Růst počtu studujících pokračoval, zpomaloval přírůstek důchodců provázaný s prodlouženou a rostoucí pracovní aktivitou vyšších věkových kategorií. Skladba ekonomicky neaktivních se tak u nejdůležitějších kategorií meziročně v zásadě nezměnila – důchodci vzhledem k minimálnímu přírůstku představovali cca 60 %, procentní zastoupení připravujících se na povolání celkem (učiliště, střední školy a terciární vzdělávání celkem) zůstalo na 22 %.

4.2 Zaměstnanost

V hlavním či jediném zaměstnání (což vyjadřuje celkovou zaměstnanost) pracovalo v 1. pololetí 2006 podle výsledků VŠPS v průměru 4806 tisíc osob, meziroční přírůstek činil 1,7 %. Na tomto vývoji se podílelo zejména příznivé prostředí ekonomického růstu, umožňující nejen nárůst zaměstnaneckých míst, ale vytvořil se i prostor pro opětovný přírůstek počtu podnikatelů; pokles počtu členů výrobních družstev průběžně pokračoval.

Celkový počet zaměstnanců a členů produkčních družstev (4035 tisíc osob) vzrostl o 1,9 %, v podnikatelském segmentu bylo při růstu o 0,4 % aktivních 771 tisíc osob. Procentní zastoupení zaměstnaneckého segmentu v celkové zaměstnanosti se v zásadě stabilizuje na 84,0 %.

Výrazně nejvyšší absolutní meziroční přírůstky byly zjištěny v sekundární sféře ve zpracovatelském průmyslu (celkem o 77 tisíc osob), ve stavebnictví po loňském citelném nárůstu došlo k poklesu. Pokles počtu pracovníků pokračoval v primárních odvětvích, v úhrnu za pololetí k němu došlo i v terciární sféře zejména díky veřejné správě a obraně.

Míra zaměstnanosti (podíl pracujících na počtu obyvatel příslušného věku) se u 15-64letých za 1. pololetí zvýšila o 0,6 p.b. na 65,1 %. Z hlediska mezinárodního srovnání ČR náleží v rámci EU mezi země s nadprůměrnou intenzitou zaměstnanosti. (Podle posledních úplných údajů, zveřejněných Eurostatem za 2. čtvrtletí 2005, byla míra zaměstnanosti 15-64letých v ČR vyšší než v průměru EU 25 a přibližovala se úrovni zemí původní patnáctky.)

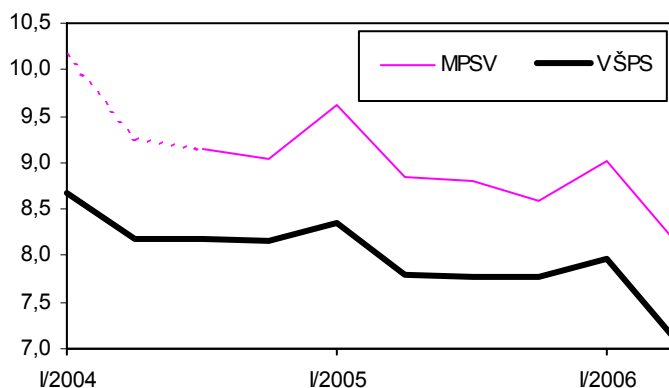
Ke 30. 6. 2006 v ČR legálně pracovalo 230 tisíc cizích státních příslušníků (meziročně o 17,6 % více). Většinou (71,8 %) pracovali v zaměstnaneckém poměru, z nich 63,2 % představovali občané zemí evropského hospodářského prostoru. Počet cizinců podnikajících v ČR na živnostenský list meziročně vzrostl o 5,1 % na 65 tisíc.

Mezi zaměstnanci-cizinci tradičně výrazně převažovali Slováci v počtu 84 tisíce, u nichž je vedle srovnatelného vzdělání i minimální jazyková bariéra, což umožňuje jejich bezproblémové uplatnění téměř ve všech profesích. Ukrajinců zde bylo legálně zaměstnáno 40 tisíc, Poláků 13 tisíc. V pořadí i počtu zahraničních pracovníků výrazně převažují občané z bývalého východního bloku. K systematickému nárůstu však dochází i u občanů z Německa (2 tisíce osob).

4.3 Nezaměstnanost

Pokles nezaměstnanosti lze přičítat jak ekonomickému růstu, tak úpravám legislativy trhu práce i intenzivní činnosti úřadů práce při realizaci programů aktivní politiky zaměstnanosti, včetně individuální pomoci jednotlivým klientům při hledání uplatnění. Ke zpomalení přírůstku nově evidovaných přispívá i snižování počtu nezaměstnaných absolventů škol dané kromě výše uvedeného i demograficky a rozšířením možností práce či praxe v zahraničí, které je zajímavější a dostupnější pro nižší věkové kategorie.

Graf 9 : Míra nezaměstnanosti,
(%, průměr čtvrtletí)

Pramen: ČSÚ, MPSV

Průměrný počet nezaměstnaných v průměru za 1. pololetí 2006 klesl podle dat zjišťovaných na základě VŠPS na 390 tisíc, u registrovaných na úřadech práce na 501 tisíc (o 25, resp. 29 tisíc osob). Údaje o míře nezaměstnanosti, uváděné podle různých metodik výpočtu, se sice lišily v úrovni, avšak vypovídaly o poklesu míry nezaměstnanosti obdobně. Pro mezinárodní srovnávání je obvykle používán údaj o míře nezaměstnanosti podle VŠPS, kde došlo k meziročnímu poklesu v průměru za pololetí o 0,6 p.b. na 7,5 %.

Na trhu práce jsou z hlediska věku dlouhodobě považovány za rizikové nejnížší a nejvyšší kategorie. Podle výsledků VŠPS se zlepšila situace u mladších, počet nezaměstnaných osob mezi 55-59 lety se zvýšil (+5 tisíc), přírůstek zaměstnanosti v této kategorii byl ovšem jednoznačně výraznější (+25 tisíc). Celkový přírůstek populace v tomto segmentu činil 17 tisíc osob. Evidentně tedy zaměstnavatelé využili část osob dříve stojících mimo ekonomickou aktivitu a nezaměstnanými se stali lidé s nevyhovující kvalifikací či jinými osobními problémy.

Podle dosaženého vzdělání dále převažují nezaměstnaní se základním vzděláním spolu s absolventy středního vzdělání bez maturity (představují více než 70 %).

Meziročně došlo podle sledování VŠPS i MPSV k poklesu průměrného počtu dlouhodobě nezaměstnaných, tj. osob nepracujících déle než 1 rok. Tento pokles (v řádu cca 10 tisíc, rychlejší u MPSV) byl však pomalejší než u nezaměstnaných celkem. Průměrný počet dlouhodobě nezaměstnaných za pololetí podle obou statistik stále přesahuje 200 tisíc a jejich podíl na nezaměstnaných celkem se dále o několik procentních bodů zvýšil (průměr za 2. čtvrtletí podle VŠPS na 56,1 %, u koncové hodnoty 2. čtvrtletí podle MPSV na 43,8 %). Další výraznější faktické snižování počtu dlouhodobě nezaměstnaných bude po zvýšení životního minima náročné, neboť jiné než

pracovní příjmy, zejména sociální dávky, většinou dostatečně pokrývají jejich životní náklady. Navíc se často jedná o obtížně zapojitelné osoby s obecně nízkou motivací a ochotou k rekvalifikaci. Dalším problémem dlouhodobé nezaměstnanosti, jehož řešení nelze v krátké době očekávat, je setrvalá neochota mnohých zaměstnavatelů k přijímání matek s menšími dětmi.

V 1. pololetí 2006 připadalo na jedno volné místo 7,3 registrovaných uchazečů, tj. o 2,5 méně než ve srovnatelném období roku 2005. Jednalo se o souběh poklesu počtu nezaměstnaných a přírůstku počtu registrovaných disponibilních míst (ten byl daný nejen ekonomickým růstem, ale i zpřísněnou kontrolou hlášení volných míst úřadům práce podle nového zákona o zaměstnanosti).

Příspěvek v nezaměstnanosti pobíralo v průměru 29,0 % z celkového počtu registrovaných uchazečů, což (po loňském výrazném poklesu způsobeném změnou legislativy) představuje meziročně zvýšení o 1 p.b.

Nezaměstnanost se vyvíjela v jednotlivých regionech rozdílně v závislosti zejména na možnostech tvorby nových pracovních příležitostí a jejich využitelnosti uchazeči z hlediska profesního i dopravní dostupnosti. Prostředky na aktivní politiku zaměstnanosti byly přednostně směřovány do regionů s vyšší mírou nezaměstnanosti, přesto například v Ústeckém kraji byl meziroční pokles míry nezaměstnanosti nižší než v celostátním průměru, což rovněž svědčí o přetrvávajících strukturálních problémech a nutnosti zrevidovat a případně i zpřísnit podmínky pro kontrolu a poskytování prostředků na aktivní i pasivní politiku zaměstnanosti.

Nejvyšší registrovaná míra nezaměstnanosti je trvale v okresech Most a Karviná. Ke 30. 6. 2006 tam dosahovala 20,5 % a 18,5 %, v Karviné byl registrován i nejvyšší počet uchazečů (26 tisíc).

4.4 Průměrné mzdy

Zrychlení nominálního růstu průměrné mzdy celkem v 1. pololetí roku 2006 (při celkovém růstu počtu zaměstnanců) reflektovalo zejména hospodářské výsledky podniků v podmínkách trvajícího výrazného ekonomického růstu. Zvýšení mezd nebylo v rozporu s růstem produktivity práce.

Růst průměrné hrubé mzdy v podnikatelské sféře je dlouhodobě poměrně stabilní, závislý převážně na pozici v hospodářském cyklu. Po nárazových úpravách

tarifního systému a zrušení zákonných dalších platů, prováděných v předchozích letech, se tempo stabilizuje i v nepodnikatelské sféře.

Tabulka 9 : Průměrná mzda

		2004	2005				2006		
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
Průměrná mzda celkem	<i>mzr. %</i>	6,6	5,4	5,8	5,3	6,2	4,8	6,9	6,9
nominálně podnikatelská sféra	<i>mzr. %</i>	6,9	5,1	4,9	5,3	5,5	4,9	7,2	7,1
nepodnikatelská sféra	<i>mzr. %</i>	5,7	6,7	8,9	5,5	8,6	4,5	5,9	6,0
Minimální mzda	<i>mzr. %</i>	8,1	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	5,4	5,4
Průměrná mzda celkem	<i>mzr. %</i>	3,7	3,4	4,1	3,7	4,2	2,3	4,0	3,9
reálně (CPI) podnikatelská sféra	<i>mzr. %</i>	4,0	3,1	3,3	3,6	3,6	2,4	4,3	4,1
nepodnikatelská sféra	<i>mzr. %</i>	2,8	4,7	7,2	3,8	6,6	2,1	3,1	3,0
Minimální mzda	<i>mzr. %</i>	5,1	5,3	5,6	5,6	5,2	4,7	2,5	2,4

Pramen: ČSÚ

Zaměstnanci (fyzické osoby) v evidenčním počtu podniku nad 19 zaměstnanců a nepodnikatelské sféry celkem

Meziodvětvová diference se proti srovnatelnému období roku 2005 opět mírně zvýraznila. Bezkonkurenčně nejvyšší byla průměrná mzda ve finančním zprostředkování (42 437 Kč při nárůstu o 8,4 %), kde ale došlo i k dalšímu poklesu zaměstnanosti. Mzdy v této sekci OKEČ jsou více než 3krát vyšší než nejnižší průměrné mzdy vyplácené v primárním sektoru. V tomto odvětví se markantně projevuje zrychlování růstu nejvyšších mezd a snižování podílu zaměstnanců s nižší kvalifikací, tedy i ohodnocením. Nejnižší relativní růst nominálních mezd byl zaznamenán v odvětvích (podle sekcí OKEČ) ubytování a stravování (o 5,2 %), obchod a opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost (o 5,4 %) a veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení (o 5,6 %).

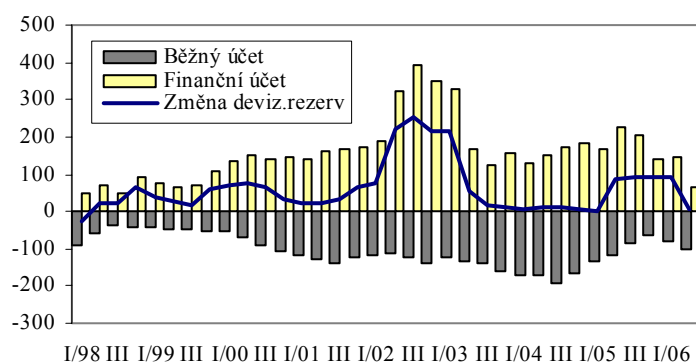
Mzdová diference se různí nejen z hlediska odvětvového, ale i uvnitř odvětví podle typu i velikosti podniku. V 1. čtvrtletí se dále zvětšil rozdíl výše mezd podle pohlaví, i když obecně platí, že rychleji roste finanční hodnocení kvalifikované a kvalitní práce.

5. Platební bilance

Běžný účet platební bilance za 1. pololetí 2006 skončil schodkem ve výši 47,8 mld. Kč. Aktivum finančního účtu 21,2 mld. Kč bylo dáno přílivem přímých zahraničních investic, ostatních investic i finančních derivátů, u portfoliových investic

došlo k odlivu finančních zdrojů. Kapitálový účet skončil přebytkem 1,1 mld. Kč. Devizové rezervy ČNB po vyloučení vlivu kurzových rozdílů poklesly o 0,4 mld. Kč.

Graf 10 : Platební bilance,
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

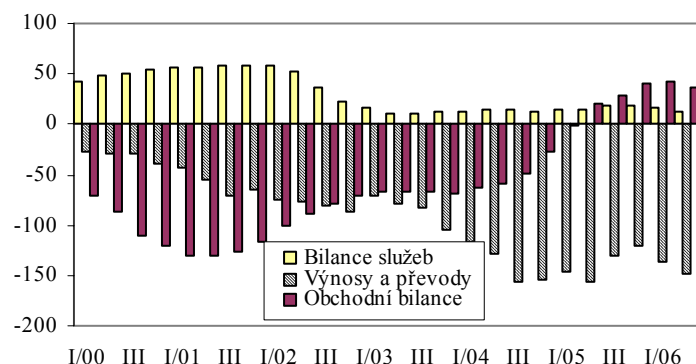
Pramen: ČNB, propočty MF

5.1 Běžný účet¹⁹

Pasivum běžného účtu 47,8 mld. Kč znamenalo jeho meziroční zhoršení o 33,9 mld. Kč. Bylo způsobeno zhoršením salda všech položek běžného účtu, tj. obchodní bilance, bilance služeb, bilance běžných převodů a bilance výnosů. Na vnější nerovnováze, vyjádřené podílem deficitu běžného účtu na HDP, se tento vývoj projevil zhoršením z -2,1 % na konci roku 2005 na -3,1 % ve 2. čtvrtletí 2006 v ročním vyjádření.

Saldo obchodní bilance skončilo přebytkem ve výši 37,2 mld. Kč, což znamenalo meziroční stagnaci. Saldo v jednotlivých měsících dosahovalo od počátku roku kladných hodnot, při silném růstu obratu obchodu se však snižoval předstih dynamiky vývozu před růstem dovozu.

Graf 11 : Běžný účet platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČNB, propočty MF

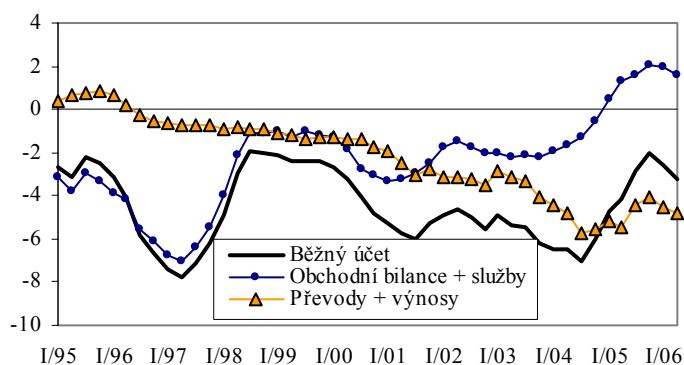
¹⁹ Údaje o zahraničním obchodě se zbožím v roce 2005 podle celní statistiky ČSÚ.

Přebytek bilance služeb 4,3 mld. Kč byl meziročně o 6,3 mld. Kč nižší, což bylo způsobeno poklesem příjmů (o 4,7 mld. Kč) při současném růstu výdajů (o 1,6 mld. Kč). Největší měrou se na tom podílel propad vývozu služeb poskytovaných podniky v rámci přímých investic a nárůst dovozu finančních a pojišťovacích služeb. Meziročně nižší byly rovněž příjmy za dopravní služby v oblasti letecké přepravy a dopravy po železnici.

Bilance výnosů skončila schodkem 85,9 mld. Kč (vyšší o 9,0 mld. Kč), když náklady rostly rychleji než výnosy, a to u investičních výnosů i náhrad zaměstnancům. Nárůst vyplacených dividend z přímých a portfoliových investic tuzemským investorům byl nižší, než dividendy poukázané do zahraničí, naopak růst příjmů z tzv. ostatních investic převýšil růst výdajů.

Bilance běžných převodů dosáhla schodku 3,4 mld. Kč a zhoršila se tak o 18,4 mld. Kč. Do výsledku se promítlo pasivní saldo převodů z České republiky do rozpočtu EU (cca 2,5 mld. Kč) a při meziročním porovnání rovněž vyšší příjmy v 1. čtvrtletí 2005 z titulu splacení části pohledávky Slovenska vůči ČSOB.

Graf 12 : Podíl běžného účtu a jeho složek na HDP
(%, na bázi ročního klouzavého úhrnu)

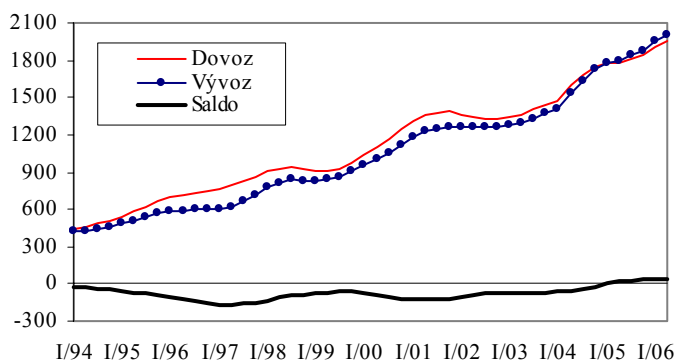
Pramen: ČNB, propočty MF

Obchodní bilance a struktura zahraničního obchodu podle ČSÚ z údajů celní statistiky

Obrat zahraničního obchodu dosahoval v průběhu 1. pololetí 2006 vysoké dynamiky a celkově vzrostl o 14,7 %, vzhledem k snižování předstihu tempa růstu vývozu před dovozem se však zlepšování přebytku obchodní bilance prakticky zastavilo. Největší měrou to bylo způsobeno růstem cen ropy a plynu, dovozní ceny

komoditní třídy paliv (SITC 3) meziročně vzrostly o téměř 30 %. Směnné relace se v průměru za 1. pololetí 2006 meziročně zhoršily o 4,0 %²⁰ při snížení vývozních cen o 1,9 % a růstu dovozních cen o 2,1 %. Kromě nerostných paliv měla největší vliv na tomto zhoršení třída polotovarů. Ceny nevýznamnější třídy strojů a dopravních prostředků klesly jak ve vývozu (o 1,7 %), tak v dovozu (o 1,4 %). V neprospěch obchodní bilance působila i apreciacie koruny (vůči euru o 5,5 %), zhodnocení k dolaru (o 1,0 %) jen minimálně kompenzovalo rychle rostoucí ceny paliv. Na druhé straně příznivě působilo zlepšení ekonomické situace zemí eurozóny a v této souvislosti zrychlení růstu exportních trhů. Příznivý vývoj českého zahraničního obchodu za těchto vnějších podmínek potvrzuje nárůst konkurenceschopnosti a stabilitu ekonomického vývoje.

Graf 13 : Obchodní bilance,
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČNB, propočty MF

Podle zpřesněných údajů dosáhl vývoz 1037,6 mld. Kč a dovoz 1000,4 mld. Kč. V meziročním srovnání se hodnota vývozu i dovozu v běžných cenách zvýšila o 14,3 %, resp. 15,0 %.

²⁰ Z výběrových indexů v zahraničním obchodě se zbožím.

Tabulka 10 : Vývoj vývozu a dovozu podle teritorií

	Vývoz			Dovoz			Změna salda v mld. Kč
	Index (%)	Podíl (%)		Index (%)	Podíl (%)		
	2006/2005	1.pol.2005	1.pol.2006	2006/2005	1.pol.2005	1.pol.2006	2006/2005
CELKEM	114,3	100,0	100,0	115,0	100,0	100,0	-0,1
v tom:							
vyspělé tržní ekonomiky	113,6	90,7	90,2	112,4	81,3	79,5	24,7
z toho: EU	113,1	84,8	83,9	112,5	71,8	70,3	22,7
z toho: SRN	105,0	35,1	32,3	107,0	31,4	29,2	-3,1
Slovensko	109,4	8,3	7,9	116,2	5,4	5,4	-0,5
rozvojové země	113,0	3,5	3,5	110,8	5,6	5,4	-1,1
evropské tranzitivní ekonomiky	129,5	2,3	2,6	130,3	0,8	0,9	4,1
Společenství nezávislých států	127,8	2,9	3,3	131,3	7,6	8,6	-13,2
z toho: Rusko	120,3	1,7	1,8	133,4	5,5	6,4	-12,9
ostatní	121,0	0,4	0,4	137,1	4,6	5,5	-14,0
z toho: Čína	121,1	0,4	0,4	137,6	4,5	5,3	-13,9
nespecifikováno	57,9	0,1	0,0	107,2	0,1	0,1	-0,4
Francie	138,3	4,7	5,7	119,0	4,6	4,8	8,8
Itálie	125,0	4,3	4,7	109,8	4,9	4,7	5,7
Nizozemsko	129,1	3,2	3,6	119,6	3,6	3,7	2,4
Polsko	119,1	5,3	5,5	142,2	4,7	5,8	-8,0
Rakousko	100,1	5,8	5,1	101,8	4,1	3,6	-0,6
Spojené království	117,2	4,6	4,7	116,2	2,4	2,4	3,8
USA	110,2	2,5	2,4	104,1	2,7	2,5	1,4
Japonsko	134,2	0,4	0,5	115,1	3,1	3,1	-2,9

Ostatní : Čína, S.Korea, Kuba, Laos, Mongolsko, Vietnam

Pramen: ČSÚ

Z teritoriálního hlediska nedošlo k zásadním změnám ve struktuře zahraničního obchodu, lze však pozorovat značnou diverzifikaci směřování obchodní výměny. Podíl obrátu obchodu s EU se mírně snížil (o 1,2 p.b.), což bylo především důsledkem snížení podílu obchodu s Německem (o 2,5 p.b.). Na druhé straně vzrostl podíl obrátu s ostatními teritoriálními uskupeními, hlavně Společenstvím nezávislých států (SNS), evropskými tranzitivními ekonomikami a tzv. ostatními zeměmi (hlavně Čína). Nepatrně klesl podíl rozvojových zemí.

Vývoz rostl do všech teritoriálních oblastí. Nejvyšší tempo růstu zaznamenal vývoz do evropských zemí s tranzitivní ekonomikou, do zemí SNS a Číny. Vývoz do členských zemí EU se zvýšil o 13,1 %, nejvíce do Francie, Nizozemska a Itálie. Vysokých temp růstu přes 30 % mimo země EU bylo dosaženo ve vývozu do Rumunska, Japonska a Švýcarska. Z významných partnerů dosáhl meziročně nejhoršího výsledku stagnující vývoz do Rakouska.

Tempo růstu dovozu převýšilo růst vývozu a přebytek obchodní bilance se tak snížil o 0,1 mld. Kč. Objem dovozu ze všech teritoriálních seskupení vzrostl. Nadprůměrného růstu dosáhl dovoz z evropských zemí s tranzitivní ekonomikou, ze zemí SNS a tzv. ostatních zemí. Dovozy z Evropské unie byly vyšší o 12,5 %, na čemž

se nejvíc podílelo Polsko, Nizozemsko, Francie, Slovensko a Spojené království. Největší tempa růstu dovozu z významnějších zemí mimo EU byla dosažena u Číny a Ruska. Dovoz ruské ropy a plynu se zvýšil o 42,1 %, což znamenalo nárůst dovozu o téměř 16 mld. Kč.

Z komoditního hlediska byl pro výsledky zahraničního obchodu stejně jako v předchozích letech nejvýznamnější obchod se stroji a dopravními prostředky (třída SITC 7), který dosáhl přebytku 149,0 mld. Kč a meziročně se tak zlepšil o 37,6 mld. Kč. K navýšení přebytku přispěl především vývoz silničních vozidel a výpočetní techniky. Podíl SITC 7 na celkovém vývozu dosáhl již 53,1 %, podíl této třídy na celkovém růstu vývozu představoval 74,3 %.

Na druhé straně největší meziroční zhoršení bilance (o 26,8 mld. Kč) bylo zaznamenáno u třídy minerálních paliv (SITC 3). Komodit této třídy se dovezlo za 101,6 mld. Kč, což bylo o 29,1 mld. Kč více.

Tabulka 11 : Komoditní struktura

Třídy SITC	Vývoz			Dovoz			Změna salda v mld.
	Index (%)	Podíl (%)		Index (%)	Podíl (%)		
	2006/2005	1.pol.2005	1.pol.2006	2006/2005	1.pol.2005	1.pol.2006	
Celkem	114,3	100,0	100,0	115,0	100,0	100,0	-0,1
0 - Potraviny a živá zvířata	103,9	3,1	2,8	108,4	4,4	4,2	-2,2
1 - Nápoje a tabák	105,5	0,5	0,5	123,7	0,7	0,7	-1,2
2 - Surové materiály (s výj. paliv)	110,6	2,6	2,5	103,0	3,1	2,8	1,7
3 - Nerostná paliva a maziva	108,6	3,0	2,8	140,2	8,3	10,2	-26,8
4 - Živočišné a rostlinné oleje	158,8	0,1	0,1	121,2	0,2	0,2	0,1
5 - Chemikálie	108,4	6,4	6,1	107,3	11,4	10,6	-2,3
6 - Tržní výrobky	106,3	22,6	21,0	111,0	21,3	20,6	-7,5
7 - Stroje a přepravní zařízení	121,3	50,1	53,1	117,2	39,4	40,2	37,6
8 - Průmyslové výrobky	108,6	11,6	11,0	109,3	11,0	10,4	0,1
9 Komodity jinde nezařazené	141,5	0,0	0,0	61,7	0,1	0,1	0,4

Pramen: ČSÚ

Kromě strojů a dopravních prostředků se na zlepšení bilance podílely ještě třídy surových materiálů bez paliv (SITC 2), třída živočišných a rostlinných olejů (SITC 4) a průmyslové spotřební zboží (SITC 8 a 9). Saldo obchodu s ostatními komoditami se meziročně zhoršilo.

5.2 Kapitálový účet

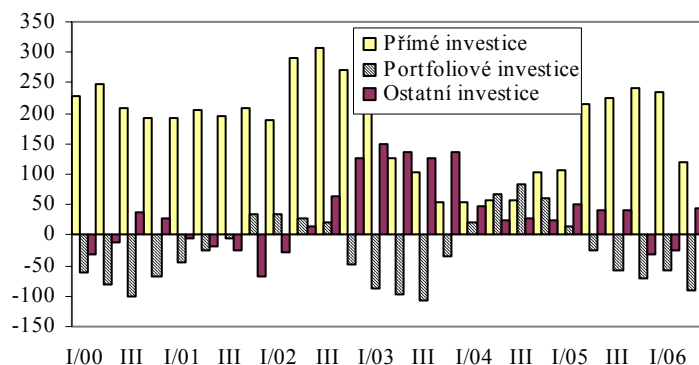
Aktivum kapitálového účtu dosáhlo 1,1 mld. Kč a bylo tak o 1,6 mld. Kč meziročně horší, když výdaje rostly rychleji než příjmy. Do kapitálového účtu jsou

zahrnutý i převody prostředků z rozpočtu EU (část ze strukturálních fondů a především příspěvky z fondů soudržnosti).

5.3 Finanční účet

Finanční účet vykázal za 1. pololetí 2006 přebytek ve výši 21,2 mld. Kč. Devizové rezervy ČNB se snížily o 0,4 mld. Kč.

Graf 14 : Finanční účet platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČNB, propočty MF

Čistý příliv přímých zahraničních investic do ČR ve výši 42,5 mld. Kč byl o 124,2 mld. Kč nižší vzhledem k vysoké základně srovnatelného období roku 2005, spojené s příjmy z privatizace. Ze 62,5 mld. Kč, které byly investovány v tuzemsku jako přímé investice, tvoří odhad reinvestovaného zisku 55,3 mld. Kč. Objem tuzemských přímých investic v zahraničí vzrostl o 17,8 mld. Kč a dosáhl 20,0 mld. Kč.

U portfoliových investic byl zaznamenán čistý odliv ve výši 40,8 mld. Kč. Trvala poptávka tuzemských investorů po nákupu zahraničních cenných papírů, především dluhopisů. Na straně pasiv portfoliový účet ovlivnily emise dluhopisů vládního sektoru na zahraničních kapitálových trzích (cenné papíry za 30 mld. jenů v Japonsku) a rovněž odprodej části portfolia tuzemských cenných papírů (akcií) zahraničními investory.

Čistý příliv ostatních investic za 1. pololetí 2006 dosáhl 18,9 mld. Kč. V 1. čtvrtletí došlo k odlivu finančních zdrojů do zahraničí především v souvislosti s nárůstem krátkodobých vývozních úvěrů a dalších aktiv tuzemských podniků v zahraničí, došlo rovněž k čistému čerpání finančních úvěrů podnikovou sférou ze zahraničí. Odliv kapitálu obchodních bank souvisel s zejména s růstem dlouhodobých aktiv vůči zahraničí. V 2. čtvrtletí bylo saldo ostatních investic aktivní, zdroje ze zahraničí čerpal především podnikový sektor. Růst dovozu se promítl v nárůstu čerpání

dodavatelských úvěrů a zvýšil se i objem čerpání finančních úvěrů. Čerpání zdrojů vládním sektorem souviselo mj. s čerpáním zahraničních úvěrů k financování projektů na regionální úrovni.

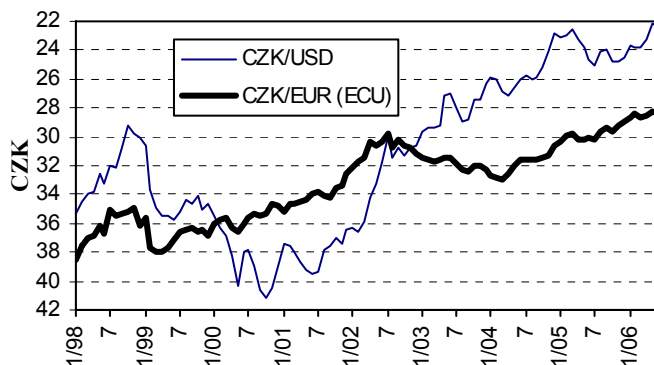
5.4 Devizové rezervy

Devizové rezervy centrální banky k 30. červnu 2006 činily 681,6 mld. Kč, tj. 23,9 mld. EUR (devizové rezervy tvoří ze dvou třetin aktiva v euru a z jedné třetiny aktiva v dolarech). Tento stav může pokrýt dovoz zboží a služeb po dobu necelých čtyř měsíců.

5.5 Měnové kurzy

Nominální směnný kurz koruny vůči EUR se v 1. pololetí 2006 pohyboval v rozmezí 28,18 až 29,05 CZK/EUR, kurz vůči USD mezi 21,87 až 24,56 CZK/USD. Volatilita kurzu koruny proti oběma světovým měnám se snížila, přičemž vůči EUR byla koruna stabilnější než vůči USD.

Graf 15 : Nominální směnný kurz CZK vůči USD a EUR (ECU)

Pramen: ČNB

Koruna za 1. pololetí v průměru meziročně posílila o 5,5 % vůči EUR a o 1,0 % vůči USD. Vývoj se u obou měn v jednotlivých čtvrtletích lišil. Oproti EUR koruna v 1. čtvrtletí 2006 navázala na trend z roku 2005 a pokračovala v meziročním posilování v průměru o 4,9 %, vůči dolaru však postupně oslabovala, v průměru o 3,7 %. Od dubna, vlivem výraznějšího oslabování USD vůči EUR, začala koruna posilovat vůči oběma měnám v průměru o cca o 6 % (vůči euru o 6,1 % a vůči dolaru 6,0 %). Zatímco vůči EUR se tempo meziročního posilování směnného kurzu měnilo v úzkém intervalu mezi 5,7 % a 6,8 %, vůči USD se posilování dynamicky zrychlovalo z 0,2 % v dubnu na 10,0 % v červnu 2006.

Vzájemný vztah USD a EUR se pohyboval v 1. pololetí 2006 v rozmezí od 1,183 do 1,296 USD/EUR (průměr 1,229). Zatímco v 1. čtvrtletí se maxima vzájemného kurzu pohybovala do hodnoty pololetního průměru (v rozmezí od 1,183 do 1,230 USD/EUR ve 2. čtvrtletí se od května 2006 volatilita ve vzájemném vztahu měn zvětšovala (rozmezí od 1,185 do 1,296 USD/EUR), když se výrazně začalo prosazovat posilování EUR vůči USD.

Dlouhodobý apreciační trend koruny vůči EUR je dán domácími fundamentálními faktory (vycházejícími z předstihu produktivity práce, vývoje salda obchodní bilance) a přílivem zahraničních investic.

U ostatních měn ve středoevropském regionu došlo k výraznému oslabení forintu, v menší míře se tento vývoj dotkl zlotého. V porovnání s korunou jde o opačný vývoj, než by odpovídalo úrokovým diferenciacím ve středoevropském regionu. Na rozdíl od minulosti se zdá, že investoři citlivěji rozlišují mezi jednotlivými zeměmi regionu a přihlížejí více k vývoji fundamentálních veličin.

6. Měnový vývoj, úrokové sazby a finanční trh

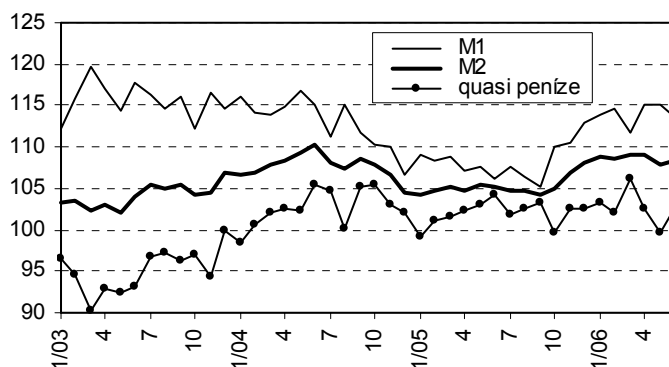
6.1 Měnové agregáty

V 1. pololetí roku 2006 vzrostl v průměru měnový agregát M2 oproti stejnému období předchozího roku o 8,6 %. Tempa meziročních indexů peněžní zásoby se v jednotlivých měsících pohybovala na stabilní úrovni okolo průměrné hodnoty. Agregát M2 dosáhl koncem června úrovně 2073 mld. Kč. Ve struktuře peněžní zásoby nadále dominoval růst vysoce likvidních závazků měnových finančních institucí (MFI) vůči rezidentům (agregát M1, tj. oběživo a jednodenní vklady včetně netermínovaných). Meziroční růst harmonizovaného agregátu M1 vykázal zrychlující trend. Průměrně se v 1. pololetí 2006 zvýšil o 14,0 %. Na konci roku dosáhly vysoce likvidní peníze (M1) hodnoty 1141 mld. Kč. Méně likvidní termínované vklady (quasi peníze – rozdíl agregátů M2 a M1) oscilovaly kolem průměrného 2,7% tempa bez jednoznačného trendu.

Likvidita peněz v ekonomice měřená podílem M1/M2 se dále mírně zvyšovala. Na konci června tento podíl činil 55 %. Trvalý růst poptávky po transakčních penězích v posledních letech je konzistentní s nízkou úrovní nominálních úrokových sazeb.

Graf 16 : Měnové agregáty

(sopr = 100)

Pramen: ČNB

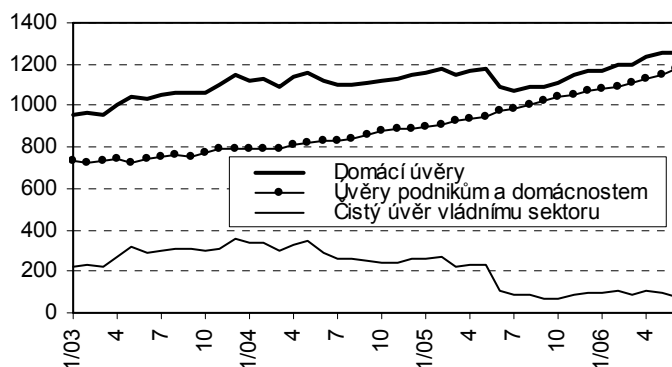
Na straně aktiv měnového přehledu se intenzita růstu čistých zahraničních aktiv zpomalovala. Decelerace byla patrná jak u čistých zahraničních aktiv centrální banky, tak i ostatních institucí, u kterých bylo zpomalení výraznější. Průměrně se v 1. pololetí 2006 oproti stejnému období předchozího roku čistá zahraniční aktiva navýšila o 11,0 %.

6.2 Úvěry a vklady

Domácí úvěrová emise se zrychlila. Průměrný meziroční růst v 1. pololetí 2006 činil 5,8 %. V absolutním vyjádření dosáhl na konci června 2006 objem domácích úvěrů hodnoty 1260 mld. Kč, což je v porovnání s minulým rokem o 172 mld. Kč více. Příznivé ekonomické podmínky podnítily investiční aktivitu, což se projevilo v objemu poskytnutých úvěrů podnikům, které v 1. polovině roku 2006 mírně zrychlily na 13,5 %. Neutuchající obliba spotřebitelských úvěrů a stále vysoký zájem o vlastní bydlení dále podněcován nízkými úrokovými sazbami udržel tempo růstu úvěrů domácnostem na vysokých hodnotách (32,9 %). Naopak úvěrování centrální vládě se meziročně snížilo (v průměru o 34,7 %).

Absolutní objem úvěrů podnikům k 30. 6. 2006 činil 709 mld. Kč, což je o 86 mld. více než v 1. pololetí předchozího roku. Objem úvěrů domácnostem se navýšil o 114 mld. Kč na konečnou hodnotu 469 mld. Kč. Přirozeně s navyšováním objemu úvěrů nastává u řady domácností problém se splácením dříve poskytnutých úvěrů či jiných forem zadlužování (leasing, půjčky). Ovšem v současné době nepředstavují nesplacené půjčky významnější ohrožení stability finančního sektoru.

Graf 17 : Domácí úvěry, mld. Kč

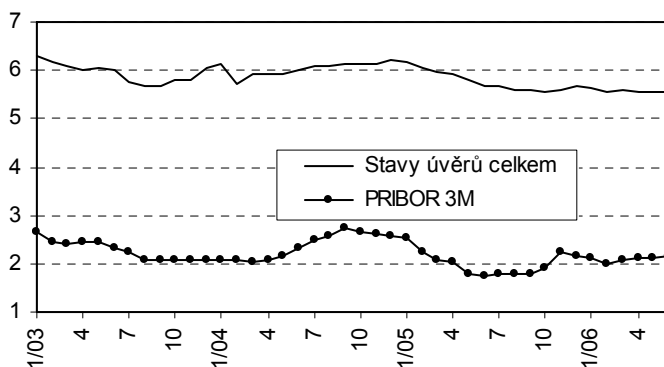
Pramen: ČNB

U depozit se nejvíce zvýšily jednodenní vklady, které zaznamenaly nárůst o 15,3 %. Vklady s výpovědní lhůtou vzrostly průměrně o 13,9 %. Naopak vklady s dohodnutou splatností poklesly o 1,6 %. Z hlediska sektorového členění bylo vyšší tempo zachyceno u vkladů nefinančních podniků (o 11,9 %) oproti vkladům domácností (o 6,1 %). Zatímco vklady nefinančních podniků ve sledovaném období zpomalovaly, tempa růstu vkladů domácností postupně zrychlovala.

6.3 Úrokové sazby

ČNB v průběhu 1. pololetí 2006 úrokové sazby nezměnila. Na konci června 2006 byla dvoutýdenní repo sazba nastavena na úroveň 2,00 %, diskontní sazba na 1,00 % a lombardní sazba na 3,00 %. Úroveň povinných minimálních rezerv zůstává zachována na hodnotě 2,0 %.

Graf 18 : Průměrné úrokové sazby, % p. a.

Pramen : ČNB

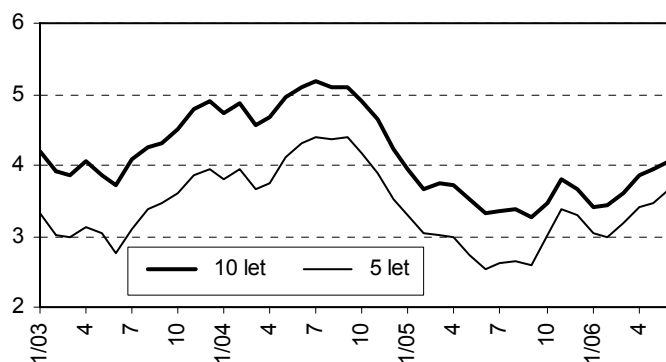
V závislosti na proměnlivých očekáváních ohledně změn referenčních úrokových sazeb se posuovala výnosová křivka mezibankovních úrokových sazeb PRIBOR směrem dolů a nahoru. Silný kurs koruny a nižší míra inflace zapříčinily během února vznik významných expektací na pokles referenčních úrokových sazeb,

kteřé následně stlačily dlouhý konec výnosové křivky téměř na horizontální úroveň. Ke snížení základních úrokových sazeb však ČNB nepřistoupila. Postupem času a s ohledem na nově zveřejňovaná makroekonomická data se názor finančního trhu na vývoj referenčních úrokových sazeb změnil a táhl krátkodobou výnosovou křivku zpět nahoru. Na konci června dosáhl 3M PRIBOR hodnoty 2,24 % a 1R PRIBOR 2,74 %. Během 1. pololetí byl největší posun pochopitelně zaznamenán na dlouhém konci křivky, jež se od začátku roku zvýšil o cca 0,2 p.b.

ECB do roku 2006 vstoupila se základními úrokovými sazbami o 0,25 p.b. vyššími než ČNB. Během 1. poloviny roku je (s ohledem na mírné ekonomické oživení a růst cenové hladiny přesahující deklarovaný cíl cenové stability) dvakrát zvýšila o 0,25 p.b. a pokračovala tak v trendu započatém v prosinci minulého roku. Na konci června tak byly sazby v EMU o 0,75 p.b. vyšší než v ČR. Jak ukázal dosavadní vývoj, obavy z dopadu malého záporného úrokového diferenciálu mezi EMU a ČR se nepotvrdily a česká ekonomika se s ním bez problémů vyrovnala. I v USA docházelo k plynulému zpříšňování referenčních úrokových sazeb. Během 1. pololetí 2006 se zvyšovaly sazby čtyřikrát, vždy o 0,25 p.b. Na konci června byly stanoveny na 5,25 %.

Výnosy státních dluhopisů v ČR během 1. pololetí 2006 vzrostly. Podobně jako u sazeb na peněžním trhu v únoru pod vlivem spekulací výnosy státních dluhopisů se střednědobou splatností poklesly. Dlouhodobé dluhopisy žádnou změnu trendu nezaznamenaly a udržovaly vytrvale rostoucí tendence během celého pololetí. Ve stejném duchu jako výnosy dluhopisů se pohybovaly i sazby úrokových swapů.

Graf 19 : Výnosy státních dluhopisů, % p. a.

Pramen: ČNB

Mimo informací z vlastního dealingu ČNB vykazuje dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely podle principů specifikovaných a implementovaných ECB. Jedná se o výnosy desetiletých státních dluhopisů obchodovaných na Burze cenných

papírů Praha. Průběh těchto sazeb je téměř totožný s průběhem sazeb paralelně vykazovaných ČNB.

Klientské úrokové sazby, harmonizované s metodikou ECB, se v průběhu sledovaného období pohybovaly diferencovaně. Ovšem vzhledem k tomu, že jsou málo citlivé na krátkodobé změny sentimentu účastníků peněžního trhu, mají v porovnání s krátkodobými mezibankovními sazbami nebo výnosy dluhopisů relativně stabilní charakter.

Sazby z vkladů nefinančních podniků během 1. pololetí 2006 mírně rostly, jen v červnu byl zachycen drobný pokles. Průměrná hodnota se ustanovila na 1,0 %. Úvěrové sazby účtované nefinančním podnikům oscilovaly kolem průměrné hodnoty 4,2 % bez výraznějšího trendu. Konkurenční boj na hypotéčním trhu pravděpodobně zapříčinil drobný pokles celkových úvěrových sazeb pro domácnosti na 7,0 %. Podobně bylo zaznamenáno nepatrné snížení i u úrokových sazeb z vkladů domácností na 1,2 %.

6.4. Akciový trh

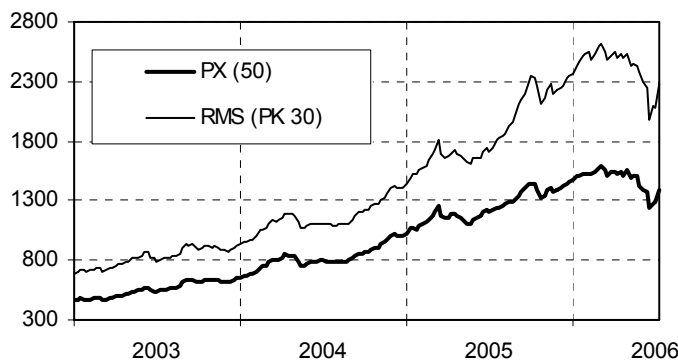
Akciový trh v ČR zaznamenal v letech 2004 a 2005 nebývalý rozmach, který se udržel i na počátku roku 2006. Během 1. pololetí 2006 zaznamenaly akcie obrovskou volatilitu cen. Historické maximum z února bylo záhy vystřídáno hlubokým propadem. Na konci května a začátkem června postihly burzu masivní výprodeje akcií, jež strhly burzovní index PX²¹ k velmi nízkým hodnotám. Přestože ceny akcií postupem času šplhají opět nahoru, dosud burzovní index nedosáhl původních hodnot z počátku roku. Pololetní průměr akciového indexu PX poklesl o 5,6 %. Na poklesu se podílely zejména emise PHILIP MORRIS ČR a UNIPETROL. Celkový objem obchodů akcií a podílových listů během 1. pololetí 2006 dosáhl třetí nejvyšší hodnoty 485,7 mld. Kč, což je o pouze 7,9 % méně než v rekordním 1. pololetí roku 2005. Nejlikvidnější emisí byl ČEZ.

Objem obchodovaných dluhopisů meziročně vzrostl o 23,9 %. Celkový objem obchodů dluhopisů činil 354,6 mld. Kč. Z toho přibližně 90 % připadlo na státní dluhopisy.

²¹ Index PX se od 20. 3. 2006 stal nástupcem indexů PX 50 a PX-D a je nově oficiálním indexem Burzy cenných papírů Praha, a.s. Index PX převzal historické hodnoty nejstaršího indexu burzy PX 50 a spojitě na ně navázal.

Na rozdíl od burzovního indexu nezůstal index RM Systému PK 30 pozadu. V 1. pololetí 2006 průměrně vzrostl o 46,2 %. Nicméně objemy obchodů realizovaných prostřednictvím RM-S dosáhly relativně nízké hodnoty 1,96 mld. Kč, což je o 57,3 % méně než v předchozím roce.

Graf 20 : Vývoj indexů akciového trhu.

Pramen: BCPP, RMS

Od 1. dubna 2006 došlo ke sloučení dohledu nad finančním trhem v ČR. Od tohoto dne přebrala ČNB agendu Komise pro cenné papíry, Úřadu pro dozor nad pojišťovnictvím a penzijním připojištěním a Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami, které ke stejnému dni zanikly. Integrace má zlepšit nejen koordinaci a samotnou účinnost dohledu, ale přispět i k úspoře celkových nákladů.

7. Veřejné rozpočty

Po velmi příznivém výsledku hospodaření veřejných rozpočtů z roku 2005 lze v roce 2006 očekávat výrazné zhoršení. Hlavní příčinou tohoto vývoje je předpokládaný meziroční růst výdajů doprovázený poklesem příjmů. Celkový deficit veřejných rozpočtů v roce 2006 meziročně citelně vzroste o 6,4 p.b. na 6,4 % HDP. Saldo používané jako základní indikátor pro fiskální cílení, vymezené jako saldo příjmů a výdajů očištěné o čisté půjčky (tedy i o příjmy z privatizace) a dotace transformačním institucím se také meziročně zhorší, a to o 3,4 p.b. na -5,2 % HDP. Z výše uvedeného údaje vyplývá, že fiskální cíl stanovený v Návrhu státního rozpočtu pro rok 2006 (-3,8 % HDP) nebude dodržen. Saldo očištěné o čisté půjčky a dotace transformačním institucím zachycuje míru fiskální expanze nebo restriktce a tudíž i úsilí vlády o snižování podílu deficitu na HDP.

Výdaje porostou rychleji než příjmy, výdajová strana nadále zůstává zatížena vysokým podílem sociálních mandatorních výdajů, zatímco náklady spojené

s transformací postupně doznívají. Ve srovnání s výsledky dosaženými v roce 2005 se zde promítne vyšší očekávaný deficit státního rozpočtu a zhoršený výsledek hospodaření Fondu privatizace (bývalý Fond národního majetku). Vývoj jednotlivých deficitů vládního sektoru je patrný z níže uvedené tabulky.

Tabulka 12: Vývoj veřejných rozpočtů
(v % HDP)

	2003	2004	2005	2006 očekávaná skutečnost
PRÍJMY vč. splátek	39,3	39,1	43,0	39,4
Přijaté splátky	1,2	1,0	3,9	0,7
VÝDAJE vč. poskytnutých půjček	44,3	42,4	42,9	45,8
Poskytnuté půjčky	1,2	0,7	0,6	0,8
SALDO vč. čistých půjček	-5,0	-3,3	0,0	-6,4
SALDO bez zahrnutí čistých půjček a dotací TI	-3,8	-2,8	-1,8	-5,2
Hrubý veřejný konsolidovaný dluh ke konci roku	21,5	23,7	25,6	27,0

Pramen: MF

V roce 2006 dojde k poklesu podílu celkových příjmů na HDP ve srovnání s rokem 2005 (o 3,6 p.b.) na 39,4 %. Meziroční růst celkových daňových příjmů citelně zpomalí a také příjmy z privatizace budou ve srovnání s rokem 2005 o 104,5 mld. Kč nižší a budou činit 2,8 mld. Kč. Konsolidovaná daňová kvóta se sníží o 0,7 p.b. a bude činit 34,9 % HDP, přičemž i nadále přetrvává trend rostoucí váhy nepřímých daní.

Výdaje budou v roce 2006 představovat 45,8 % HDP. V jejich struktuře nedochází k výrazným změnám. Největší váhu na celkových výdajích veřejných rozpočtů mají dlouhodobě transfery obyvatelstvu včetně neziskových institucí (39,5 %), které jsou z více než 70 % tvořeny mandatorními výdaji a realizovány především státním rozpočtem. V jejich rámci představují nejvýznamnější zátěž dávky důchodového pojištění, které tvoří téměř 50 % celkových transferů obyvatelstvu. Jejich objem se vzhledem k vysoké citlivosti na současný demografický vývoj nepodaří stabilizovat bez realizace komplexní důchodové reformy. Další významnou skupinu mandatorních sociálních výdajů představují dávky nemocenského pojištění, systém státní sociální podpory a dávky sociální péče vyplácené prostřednictvím obcí. Sociální transfery tvoří podstatnou část celkových výdajů státního rozpočtu a přispívají k jeho celkové nevyrovnanosti.

Členství České republiky v EU se na výdajové straně projevuje prostřednictvím růstu zahraničních transferů. Naopak k výraznému poklesu dochází u dotací poskytovaných finančním institucím, což svědčí o tom, že výdaje spojené s transformací

české ekonomiky postupně doznívají. Dotace poskytované finančním institucím budou tvořit přibližně 60 % částky uhrazené v roce 2005.

Nadále pokračuje pozitivní trend růstu kapitálových výdajů, které v roce 2006 vzrostou o 33,4 %, přičemž růstové tendence jsou patrné zejména u pořízení investic, zatímco položka poskytování investičních transferů roste pomaleji. K pořízení investic dochází především prostřednictvím státního rozpočtu. Převážná část přírůstku investičních transferů je realizována Státním fondem dopravní infrastruktury a dále pak státním rozpočtem.

Nejvýznamnějším faktorem růstu deficitu veřejných rozpočtů v roce 2006 zůstává schodek státního rozpočtu, a to i přesto, že lze ve srovnání se schváleným státním rozpočtem očekávat vyšší daňové příjmy. Schodek státního rozpočtu byl schválen ve výši 74,4 mld. Kč (bez úhrady ztrát ČKA a převodů z/do rezervních fondů). V metodologii GFS 1986 činí jeho aktuální odhad 139,2 mld. Kč.

Tento vývoj je ovlivněn zejména následujícími skutečnostmi:

- výrazně nižšími očekávanými příjmy z rozpočtu EU (snížení o 28,2 mld. Kč)
- nad rámec schváleného rozpočtu se očekává navýšení výdajů z neutracených prostředků minulých let (rezervních fondů) o 19 mld. Kč,
- z titulu úhrady záruk MF vůči ČNB se předpokládá navýšení výdajů o 15,2 mld. Kč,
- v metodologii GFS 1986 byla pro rok 2006 navýšena úhrada ztráty ČKA o 10 mld. Kč na celkových 20 mld. Kč (ve schváleném rozpočtu byla předpokládána úhrada ve výši 10,0 mld. Kč).

Dalším faktorem růstu deficitu veřejných rozpočtů je očekávané zvýšení schodku státních fondů.

K meziročnímu zhoršení dojde také u běžné a primární bilance. Běžná bilance²² se ve srovnání s rokem 2005 zhorší o 1,8 p.b. a deficit bude činit 0,9 % HDP. Jedním z ukazatelů používaných pro hodnocení stávající fiskální politiky je primární deficit²³,

²² Běžná bilance představuje rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji.

²³ Primární deficit je zde definován jako deficit bez čistých půjček očištěný o dluhovou službu (úroky).

který je očištěn o výdaje spojené s úroky z vládního dluhu (ty jsou důsledkem politik minulých období). U primární bilance dojde k podstatně výraznějšímu zhoršení (meziročně o 2,6 p.b.) a její schodek v roce 2006 dosáhne 5,0 % HDP.

Vládní dluh

Vývoj deficitů ovlivní také očekávaný vládní dluh, jehož výši ke konci roku 2006 odhadujeme na 864,4 mld. Kč - tedy 27,0 % HDP. V roce 2006 dochází ke zrychlení dynamiky růstu vládního dluhu o 2,2 p.b., meziročně bude činit 13,4 %.

Vládní dluh je generován zejména růstem deficitu státního rozpočtu a proto má státní dluh v jeho struktuře nejvyšší váhu (89,9 %). Státní dluh roste rychleji než vládní dluh, jeho dynamika růstu je očekávána ve výši 13,6 %. Z hlediska váhy se po státním dluhu na celkovém zadlužení vlády nejvíce podílejí územní samosprávné celky, následují státní fondy, jejichž očekávaný dluh se v roce 2006 meziročně výrazně zvýší. Tento vývoj je dán zejména růstem zadlužení Státního zemědělského intervenčního fondu a také Státního fondu životního prostředí. Nejméně zatěžují vládní dluh zdravotní pojišťovny. Jejich závazky vůči zdravotnickým zařízením, které nejsou součástí dluhu, však představují jedno z rizik budoucího vývoje zadlužení vládního sektoru.

Z hlediska mezinárodního srovnání není úroveň vládního dluhu ČR vysoká. Nebezpečím je však skutečnost, že jeho dynamika byla v posledních letech značně zpomalována vysokým inkasem privatizačních příjmů. Jejich vliv bude počínaje rokem 2006 slábnout, a proto je jediným možným řešením zmírnění růstu deficitů vládního sektoru, které jej generují.

Očekávané výsledky hospodaření jednotlivých subjektů veřejných rozpočtů a vývoj vládního dluhu budou podrobněji popsány v sešitu Hospodaření veřejných rozpočtů, který je součástí dokumentace Návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2007.